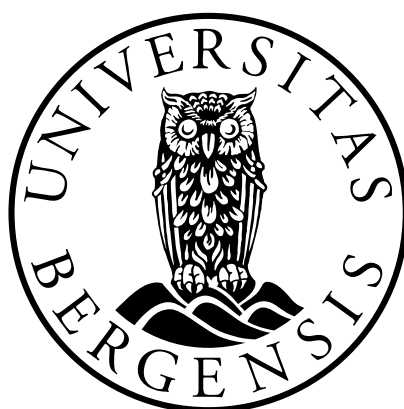

Forbudet mot overgangstak i norsk fotball

Ulovlig og uhensiktsmessig?

Kandidatnummer: 181

Antall ord:13516

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

10. mai 2023

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
1 Innledning	3
1.1 Introduksjon til temaet og dets aktualitet	3
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Avgrensninger	4
1.4 Rettkildebildet og metodiske utfordringer.....	5
1.5 Videre fremstilling.....	7
2 Forbudet mot overgangstak i norsk toppfotball.....	9
2.1 Det norske systemet for overgang av fotballspillere	9
2.2 Hva er en klausul om overgangstak?.....	11
2.3 NFF overgangsreglement § 3-1 d).....	12
2.4 Forbudets bakgrunn og formål	12
3 NFFs kompetanse – bindes spillere av forbudet mot overgangstak?	15
4 Er forbudet mot overgangstak en ulovlig begrensning i arbeidstakers frie bevegelse?.....	18
4.1 Grunnleggende om EØS-avtalen og art. 28.....	18
4.2 Kan EØS art. 28 anvendes på forbudet mot overgangstak?	19
4.2.1 Kreves et EØS-statsborgerskap?	19
4.2.2 Er fotballspillere arbeidstakere i EØS-rettslig forstand?.....	21
4.2.3 Kravet om et grenseoverskridende element	22
4.3 Plikter NFF å følge EØS art. 28?.....	23
4.4 Restriksjonsbegrepet - medfører forbudet mot overgangstak en begrensning av EØS art. 28?.....	25
4.4.1 Medfører forbudet mot overgangstak direkte eller indirekte diskriminering?... 25	
4.4.2 Kan EØS art. 28 anvendes uten element av diskriminering?.....	26
4.5 Kan forbudet mot overgangstak rettferdiggjøres?.....	31
4.5.1 Er forbudet mot overgangstak begrunnet i legitime formål?	32
4.5.2 Er forbudet mot overgangstak proporsjonalt?	38
5 Er forbudet mot overgangstak hensiktsmessig?.....	43
5.1 Det arbeidsrettslige balanseforhold mellom fotballspiller og fotballklubb	43
5.2 Forbudets innvirkning på salg av fotballspillere	45

5.3	Forbudets innvirkning på kjøp av utenlandske fotballspillere.....	46
5.4	Omgåelsesproblematikk	47
6	Konklusjon.....	49
	Kilderegister	50

1 Innledning

1.1 Introduksjon til temaet og dets aktualitet

Fotballbransjens kommersielle aspekter har opplevd betydelig vekst de siste tiår. Utviklingen har nådd norsk toppfotball, og gjør norske toppklubber til store virksomheter med høy omsetning og mange ansatte.¹

Særlig har kjøp og salg av fotballspillere vesentlig betydning for fotballklubbene sportslige, kommersielle og økonomiske virksomhet. I desember 2022 solgte FK Molde fotballspilleren David Fofana til engelske Chelsea.² Prisen Chelsea betalte er ikke bekreftet, men antas å være omtrent 130 millioner kroner. Overgangssummen er den høyeste summen som noen gang er betalt for en fotballspiller solgt fra en norsk fotballklubb. Dette illustrerer hvilken økonomisk betydning kjøp og salg av spillere kan ha for fotballklubbene. Ettersom "varene" i bransjen er faktiske spillere, påvirkes også disse av spilleroverganger.³

For å ivareta aktørenes interesser ved spilleroverganger, er det utarbeidet et omfattende regelverk på nasjonalt og internasjonalt nivå. For norsk toppfotballs vedkommende, er Norges Idrettsforbund (heretter NIF), Norges Fotballforbund (heretter NFF), FIFA⁴ og UEFA⁵ de mest betydningsfulle legislative organene. FIFA og UEFA er sentrale legislative aktører internasjonalt, mens NIF og NFF etablerer retningslinjene for spilleroverganger i norsk fotball.

Det rettslige utgangspunktet ved kjøp og salg av fotballspillere, er at partene har avtalefrihet vedrørende overgangens betingelser. Partene kan derfor i utgangspunktet kontraktsregulere ønskede betingelser og klausuler. Av særlig viktighet for fotballspillere, er betingelser vedørende lønn og kontraktsvarighet. I tillegg avtaler fotballspillere og fotballklubber

---

¹ Avhandlingen omhandler "norske toppklubber". Betegnelsen inkluderer de fotballklubbene som til enhver tid tilhører Eliteserien og 1. divisjon for menn, samt Toppserien og 1. divisjon for kvinner.

² Transfermarkt. "*David Datro Fofana*". (u.å).

³ Spilleroverganger brukes i avhandlingen som en samlebetegnelse på kjøp og salg av fotballspillere.

⁴ Forkortelse for Fédération Internationale de Football Association, oversettes til Det internasjonale fotballforbundet.

regelmessig ulike resultatbaserte bonusordninger, der intensjonen er å premiere gode sportslige prestasjoner.

I kontraktsforhandlinger med fotballklubber utenfor Norge, er det vanlig praksis å inkludere såkalte *klausuler om overgangstak* i kontrakten mellom fotballspiller og fotballklubb. Klausulene angir en eksakt sum selgende fotballklubb i fremtiden plikter å godta ved tilbud fra andre klubber.⁶ Adgangen til å kontraktfeste en slik klausul, gir fotballspillere mulighet til å styrke egne sjanser for fremtidig overgang til ny fotballklubb. Slike klausuler er imidlertid ulovlig i henhold til Norges Fotballforbunds overgangsreglement § 3-1 d).⁷ Fotballspillere og norske toppklubber kan derfor ikke lovlig inkludere slike klausuler i avtaleforholdet. Overgangsreglementet begrenser utgangspunktet om partenes avtalefrihet. En slik særnorsk begrensning danner grunnlag for en rekke juridiske problemstillinger.

1.2 Problemstilling

Avhandlingens problemstilling er todelt. Den første problemstillingen er om forbudet mot overgangstak i NFFs overgangsreglement § 3-1 d) strider med EØS-avtalen art. 28 om fri bevegelighet av arbeidstakere.⁸ Avhandlingens hovedfokus er på denne problemstillingen. Den andre problemstillingen er om NFFs forbud mot overgangstak er en hensiktsmessig begrensning av partenes avtalefrihet. Hensiktsmessighetsvurderingen skal behandle de sportslige, økonomiske, kommersielle og juridiske konsekvensene forbudet medfører for fotballen og dens aktører.

1.3 Avgrensninger

Avhandlingens kapittel 2.3 redegjør nærmere for NFF overgangsreglement § 3-1 d) og dens innhold. Bestemmelsen forbyr klausuler om overgangstak, men også andre klausuler fotballspiller og fotballklubb kan ønske å innta i avtaleforholdet. I realiteten har imidlertid klausuler om overgangstak størst praktisk betydning for partene, da slike i betydelig grad påvirker sentrale sportslige og økonomiske aspekter for fotballspillere og fotballklubber. Det

---

⁶ Leren (2002) s. 58.

⁷ NFF, *Overgangsreglement* (2002) § 3-1 d).

⁸ EØS-avtalen art. 28.

avgrenses derfor mot en nærmere behandling av de øvrige typer klausuler § 3-1 d) forbyr. Noen spesifikke klausuler presenteres likevel for oversiktens skyld.

Avhandlingens EØS-rettslige problemstilling omhandler den frie bevegelighet av arbeidstakere etter EØS art. 28. Det er følgelig fotballspilleres rettsstilling som behandles. Norske fotballklubber påvirkes imidlertid også av forbudet mot overgangstak. Hvis en særnorsk begrensning på fotballklubbens avtalefrihet påvirker handel mellom fotballklubber i EØS-området, kan spørsmål om legitimiteten av forbudet aktualisere en vurdering etter EØS art. 53 om konkurransebegrensede avtaler.⁹ Imidlertid anses forbudets påvirkning på fotballspilleres muligheter til å ivareta egen sportslige og økonomiske stilling å ha større aktualitet og betydning for aktørene. Det avgrenses derfor mot en vurdering av forbudets rettmessighet etter EØS-avtalens bestemmelser om konkurransebegrensede avtaler. Aspekter av problematikken berøres likevel der det er hensiktsmessig under drøftelsen i kapittel 5 nedenfor.

Internasjonale aktører som FIFA har egne retningslinjer vedrørende spilleroverganger.¹⁰ FIFAs overgangsreglement påvirker imidlertid ikke spørsmålet om legitimiteten av det særnorske regelverket i henhold til EØS art. 28. Det avgrenses derfor mot en nærmere behandling av forholdet mellom FIFA og NFFs regelverk.

1.4 Rettkildebildet og metodiske utfordringer

Avhandlingens problemstilling særpreges av å være i skjæringspunktet mellom flere ulike rettsområder. Problemstillingens hoveddel er EØS-rettslig, men har sider mot kontraktsrett, foreningsrett og idrettsjuss. Omfanget av kryssende rettsområder medfører enkelte metodiske utfordringer det er nødvendig å presentere før den materielle vurderingen foretas.

NFFs forbud mot overgangstak er minimalt belyst i alminnelige rettskilder. Forbudet er, som det vil redegjøres nærmere for i kapittel 3, et foreningsvedtak fattet av NFF. Vedtakelsesprosedyrene for slike foreningsvedtak er mindre omfattende enn prosedyrene som gjennomføres ved vedtakelse av alminnelig lovtekst. Det er derfor, selv etter omfattende undersøkelser, funnet lite materiale som omhandler forbudet mot overgangstak. Selve bestemmelsen i NFF overgangsreglement § 3-1 d), er en av få skriftlige kilder NFF har

---

⁹ Leren (2002) s. 62.

¹⁰ FIFA (2022).

offentliggjort. På etterspørsel har NFF uten hell forsøkt å finne skriftlige dokumenter som ble opprettet i forkant av forbudets vedtakelse.¹¹

Spørsmålet om forbudets rettmessighet har så vidt kjent heller ikke vært berørt i norske domstoler. NFFs eget Doms- og sanksjonsutvalg har imidlertid avsagt én disiplinæavgjørelse om tematikken.¹² Avgjørelsen er relevant for både vurderingen av EØS-rettsligheten og hensiktsmessigheten til forbudet mot overgangstak, og vil presenteres nærmere i delkapittel 4.4.2 og 5.4.

Forbudet mot overgangstak er også sparsommelig behandlet i juridisk teori, og annen litteratur. Advokat Kenneth A. Leren utga boken "*Fotballspillerens klubbskifte Juridiske og sportslige implikasjoner*"¹³ i 2002 og publiserte en artikkel i danske "*Idrætsjuristen 2004*".¹⁴ Leren redegjorde for forbudet mot overgangstak, og hvilken innvirkning forbudet kan ha på spilleroverganger.¹⁵ I et petitavsnitt stiller Leren spørsmålstegn ved overgangsreglementets legitimitet etter EØS-avtalen, uten å behandle spørsmålet nærmere.¹⁶

For avhandlingens EØS-rettslige problemstilling, har formålet med forbudet mot overgangstak stor betydning. Materielt sett medfører mangelen på kilder utfordringer med å tilstrekkelig belyse de vurderinger NFF foretok i forkant av forbudets vedtakelse. Utfordringene er løst ved å i større grad tolke bestemmelsens ordlyd, supplert med forholdene på vedtakstidspunktet og senere kilder som anses relevante.

Det mangelfulle rettskildebildet vedrørende forbudet mot overgangstak, medfører også utfordringer med å klarlegge hvilke ringvirkninger forbudet har for aktørene i norsk fotball. Særlig for spørsmålet om forbudets hensiktsmessighet har dette betydning. For å nærmere klarlegge aktørenes betraktninger om forbudet mot overgangstak og dets ringvirkninger for fotballspillere og fotballklubber, er det gjennomført intervjuer med en rekke sentrale aktører i norsk toppfotball.¹⁷ Aktørenes synspunkter har begrenset rettskildemessig verdi, men har hatt

---

¹¹ Personlig kommunikasjon i samtale med Rune Nordhaug, seksjonsleder for klubbstøtte i NFF. 20. januar 2023.

¹² NFF Doms- og sanksjonsutvalg (2019) *Sanksjonssak 2/2019 – IK Start*.

¹³ Leren (2002).

¹⁴ Leren (2005) s. 29-51.

¹⁵ Leren (2002) s. 58-64

¹⁶ Ibid, s. 62.

¹⁷ Personlig kommunikasjon i samtale med Rune Nordhaug, seksjonsleder for klubbstøtte i NFF. 20. januar 2023. Tilsvarende med Eirik Monsen, advokat i Advokatfirmaet Monsen AS (fast advokat for NISO t.o.m. 1. mai 2021) 13. januar 2023. Tilsvarende med Thomas Berntsen, daværende sportsdirektør i Sarpsborg 08. 24. januar 2024. Tilsvarende med Jon Thunold, daglig leder i Stabækk Fotball. 26. januar 2023.

betydning for den nærmere forståelsen av forbudets praktiske påvirkning for bransjens aktører. Dette har betydning for vurderingen av forbudets hensiktsmessighet.

Videre medfører forskjellen mellom den norske og EØS-rettslige rettskildelæren metodiske utfordringer for avhandlingen. Vurderingen av forbudet mot overgangstak sin legitimitet etter EØS art. 28, må foretas i henhold til den EØS-rettslige metodelæren.¹⁸

Prinsippet om homogenitet danner et sentralt utgangspunkt for den EØS-rettslige metodelæren.¹⁹ Homogenitetsprinsippet tilsier at EØS-bestemmelser av EU-rettslig opphav skal tolkes som tilsvarende EU-bestemmelse.²⁰ Ettersom EØS art. 28 har EU-rettslig opphav, må EU-domstolens tolkningslære anvendes ved vurderingen av forbudet mot overgangstaks legitimitet.²¹

I realiteten utvikles EUs tolkningslære av EU-domstolen.²² Følgelig vil rettstilstanden etter EØS art. 28 avhenge av hvordan EU-domstolen tilnærmer seg spørsmålet etter den tilsvarende bestemmelsen i TEUV art 45.²³ Rettstilstanden etter EØS stadfestes derfor prinsipielt sett ved først å klargjøre rettstilstanden i EU, og deretter vurdere om rettstilstanden også gjør seg gjeldende innenfor EØS. Ved spørsmål om en grunnleggende frihet som uttrykt i EØS art. 28, er realiteten at rettstilstanden i EU og EØS i det vesentligste er lik.²⁴ I avhandlingens kapittel 4, vil derfor EU-domstolens praksis anvendes direkte som et tolkningsbidrag for spørsmål etter EØS art. 28. Det metodiske valget er i tråd med fremstillingen i teorien.²⁵ Når det metodiske valget i realiteten ikke medfører vesentlige materielle forskjeller, anses det velbegrunnet.

1.5 Videre fremstilling

Hovedproblemstillingen om legitimiteten av forbudet mot overgangstak i henhold til EØS art. 28, vurderes i kapittel 4 nedenfor. Før dette, anses det nødvendig å presentere den aktuelle

---

¹⁸ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 323.

¹⁹ Ibid, s. 70.

²⁰ Ibid, s. 323

²¹ Ibid, s. 329.

²² Ibid.

²³ TEUV art. 45.

²⁴ Fredriksen og Mathisen (2022), s. 329.

²⁵ Ibid.

bestemmelsen i NFF overgangsreglement § 3-1 d). Ettersom bestemmelsen berører spørsmål i tilknytning til spilleroverganger i fotball, anses det også nødvendig å presentere overgangssystemet nærmere. Dette vil gi et relevant bakteppe og tilstrekkelig nyanser for en inngående EØS-rettslig drøftelse.

Videre er NFFs kompetansegrunnlag til å rettslig binde enkeltindivider, ulikt andre offentlige lovgivende myndigheter. Før vurderingen av forbudets EØS-rettslige legitimitet foretas, anses det derfor nødvendig å vurdere hvorvidt en fotballspiller faktisk bindes av NFF overgangsreglement § 3-1.

2 Forbudet mot overgangstak i norsk toppfotball

2.1 Det norske systemet for overgang av fotballspillere

Forbudet mot overgangstak i NFF overgangsreglement § 3-1 d), påvirker overgangssystemet. Det er derfor nødvendig å presentere hvordan overgangssystemet fungerer.

Fotballens overgangssystem er komplekst. Markedet er verdensomspennende, salgsprisene varierer etter sportslige faktorer, nasjonale forbund har ulike regelverk og "varene" er faktiske personer. Idrettens sportslige og kommersielle utvikling har medført at de økonomiske rammene ved spilleroverganger øker, noe som gjør spilleroverganger til et sentralt aspekt i fotballklubbers virksomhet.

I Norge kategoriseres en fotballspiller som enten profesjonell eller amatør.²⁶ En fotballspiller kategoriseres som profesjonell om vedkommende mottar godtgjørelse utover kostnadsrefusjon.²⁷ En amatørspiller kan derimot ikke motta ytterligere godtgjørelse enn kostnadsrefusjon.²⁸ Forbudet mot overgangstak gjelder i utgangspunktet for alle fotballspillere i norsk fotball.²⁹ I realiteten aktualiseres avhandlingens problemstillinger kun ved kjøp og salg av profesjonelle fotballspillere. Amatørspillernes stilling behandles derfor ikke i det følgende.

Utgangspunktet etter Arbeidsmiljøloven av 2005 § 14-9, er at arbeidstakere skal ansettes fast. Profesjonelle fotballspillere i Norge er derimot midlertidig ansatte.³⁰ Kontrakten mellom spiller og klubb er derfor tidsbegrenset, og kan maksimalt inngås for fem år av gangen.³¹ I kontraktperioden er partenes oppsigelsesadgang begrenset. Oppsigelse kan kun foretas fra fotballklubbens side om en såkalt "just cause", en berettiget årsak, foreligger.³² Fotballspilleres oppsigelsesadgang er også begrenset, og fordrer en "just cause" eller "sporting just cause",

---

²⁶ NFF. *Overgangsreglement*. (2002) § 2-1.

²⁷ Ibid, § 1-2 første ledd.

²⁸ Ibid, andre ledd.

²⁹ Ibid, § 3-1 er en del av § 3 om "Generelle kontrakter og avtaleforhold".

³⁰ NFF. *Standardkontrakt*. (2020) s. 1.

³¹ NFF. *Overgangsreglement*. (2002) § 3-3 b).

³² NFF. *Standardkontrakt*. (2020) punkt 6.2, med videre henvisning.

berettiget sportslig årsak.³³ Fotballspilleres snevre oppsigelsesadgang reduserer deres muligheter til å bytte klubb utenom overgangssystemet. Det avgrenses mot en nærmere behandling av fotballspilleres oppsigelsesadgang.

Ønsker kjøpende fotballklubb en fotballspiller som er kontraktsbundet til en annen fotballklubb, og annen oppsigelsesadgang ikke foreligger, fordrer overgangen at selgende fotballklubb og fotballspiller enes om kontraktens opphør. Partenes avtalefrihet gir adgang til dette. Selgende fotballklubb plikter imidlertid ikke å akseptere terminering av kontrakten, og kan derfor kreve vederlag for sin aksept. Vederlagskravet blir fastsatt etter fotballklubbens konkrete vurdering av fotballspillerens verdi. I fastsettelsen av kjøpesum er blant annet fotballspillerens ferdigheter, utviklingspotensial, alder, nåværende kontraktsvarighet og etterspørsel sentrale faktorer. Hvis vederlagskravet innfris av kjøpende fotballklubb, og kjøpende fotballklubb og fotballspiller enes om de personlige betingelsene, kan overgangen gjennomføres.³⁴

Videre betinges gjennomføring av overgang til norske klubber at NFF utsteder en spillerlisens.³⁵ Utstedelse av spillerlisens er en organisatorisk ratifikasjon av den avtalte overgangen.³⁶ NFF utsteder lisens kun om forbundets fastsatte prosedyrer følges.³⁷ For NFFs aksept, må fotballspillerne signere NFFs Standardkontrakt.³⁸ Utfylt standardkontrakt, med eventuelle tillegg, må sendes til NFF før lisens utstedes. Eventuelle tilleggsavtaler som ikke er forelagt NFF, anses ugyldige.³⁹ På denne måten må fotballspillerne akseptere NFFs regelverk for å bli spillerberettiget.⁴⁰

---

³³ NFF. *Standardkontrakt*. (2020) punkt 6.3, med videre henvisning.

³⁴ I realiteten betinges gjennomføringen også av at medisinsk kontroll består, lisenser utstedes og at eventuelle oppholds- og arbeidstillatelser gis. Slike hindringer er imidlertid ikke av praktisk relevans for avhandlingens tematikk.

³⁵ Leren (2002) s. 35-36.

³⁶ *Ibid.*

³⁷ NFF. *Overgangsreglement*. (2002) § 1-3.

³⁸ *Ibid.*, § 3-1 a) annet punktum.

³⁹ NFF. *Standardkontrakt*. (2020) vedlegg A.

⁴⁰ *Ibid.*, pkt. 2.3.

2.2 Hva er en klausul om overgangstak?

Før forbudet mot overgangstak skal presenteres, er det nødvendig å redegjøre for hva en klausul om overgangstak er og medfører for en fotballspiller, nåværende- og kjøpende fotballklubb.

En klausul om overgangstak er en kontraktsbestemmelse mellom fotballspiller og nåværende fotballklubb. Klausulen angir en salgspris for fotballspilleren, som nåværende fotballklubb *må* akseptere hvis summen tilbys av en kjøpende fotballklubb. En klausul om overgangstak påvirker ikke nåværende fotballklubbs mulighet til å godta et lavere bud på fotballspilleren enn summen overgangstaket oppstiller. Med andre ord medfører klausuler om overgangstak en *akseptplikt* for nåværende fotballklubb, men påvirker ikke nåværende fotballklubbs *akseptrett* for lavere bud i henhold til alminnelig avtalefrihet.

For å illustrere var markedsverdien til den aktuelle nordmannen Erling Braut Håland omtrent 450 millioner kroner ved overgangen fra RB Salzburg til Borussia Dortmund 1. januar 2020.⁴¹ Ved avtaleinngåelsen inntok Håland og Borussia Dortmund en klausul om overgangstak pålydende omtrent 600 millioner kroner. Borussia Dortmund pliktet derfor å akseptere andre fotballklubbers bud pålydende minst 600 millioner kroner, uavhengig av markedspris. Sommeren 2022 bydde Manchester City 600 millioner kroner for kjøp av Håland. I henhold til klausulen om overgangstak, aksepterte Borussia Dortmund budet. Håland ble derfor Manchester City-spiller fra 1. juli 2022.⁴²

Beløpet kjøpende fotballklubb må innfri for at nåværende fotballklubbs akseptplikt inntre, bestemmes av fotballspiller og nåværende fotballklubb ved kontraktsforholdets start. Som eksemplet ovenfor illustrerer, er en alminnelig klausul om overgangstak vesentlig høyere enn spillers markedsverdi ved kontraktinngåelsen. Nåværende fotballklubb ønsker et høyt overgangstak for å sikre egne økonomiske og sportslige interesser. Fotballspiller ønsker derimot normalt et lavt overgangstak, for å styrke egne muligheter for videresalg.

---

⁴¹ Transfermarkt. "*Erling Haaland: Market value over time*". (u.å).

⁴² Holm (2023).

2.3 NFF overgangsreglement § 3-1 d)

Det rettslige grunnlaget for forbudet mot overgangstak er NFF overgangsreglement § 3-1 d) annet punktum. Bestemmelsen uttrykker at

"Det kan heller ikke avtales begrensinger i klubbens frie forhandlingsrett ved fremtidig overgang til ny klubb."

Bestemmelsen retter seg mot "begrensinger". Ordlyden er vidtrekkende, og dekker alle aspekter som griper inn i fotballklubbens mulighet til selvstendig å råde over fremtidige forhandlinger. Ettersom klausuler om overgangstak angir en sum nåværende fotballklubb plikter å akseptere ved bud fra kjøpende fotballklubb, vil slike klausuler nettopp gripe inn i nåværende fotballklubbs frie forhandlingsrett. Klausuler om overgangstak innbefattes følgelig av bestemmelsens ordlyd, og er derfor forbudt i norsk fotball.

Ordlyden retter seg imidlertid ikke utelukkende mot klausuler om overgangstak. Alle avtalte forhold som innskrenker selgende fotballklubbs rett til å selvstendig forhandle ved salg av fotballspillere forbyr. Dette medfører at avtaler om såkalte opprykk-/nedrykksklausuler, utdanningsklausuler og familieklausuler er ulovlige etter NFFs overgangsreglement. De nevnte klausulene anses imidlertid ikke å ha tilsvarende praktisk betydning for fotballens aktører som klausuler om overgangstak. Det avgrenses derfor mot en nærmere behandling av disse.

2.4 Forbudets bakgrunn og formål

Forbudet mot overgangstak ble innført av NFF i 1994.⁴³ Regelens bakgrunn synes å være en spillerovergang på 1980-tallet.⁴⁴ Under overgangen til en utenlandsk fotballklubb forhandlet fotballspilleren seg til et engangsvederlag pålydende 25% av kjøpesummen. Dette påvirket den selgende norske fotballklubb økonomisk, som fikk mindre inntekter enn fotballspillerens markedsverdi tilsa.⁴⁵

---

⁴³ Bekreftet i personlig kommunikasjon i samtale med Rune Nordhaug, Seksjonsleder for klubbstøtte i NFF. 20. januar 2023.

⁴⁴ Leren (2005) s. 33.

⁴⁵ Ibid.

Selv etter omfattende undersøkelser, er det ikke funnet skriftlige dokumenter fra NFF som redegjør for Forbundets vurderinger i forkant av vedtakelsen. Formålet må derfor klarlegges ved å vurdere bestemmelsens utforming og bakgrunn, samt NFFs etterfølgende adferd som gir bidrag for å konstatere formålet. En redegjørelse av bestemmelsens formål er sentralt for avhandlingen, da det har vesentlig betydning for forbudets EØS-rettslighet.

Det vises til bestemmelsens ordlyd, som sitert i delkapittel 2.3 ovenfor. Ordlyden uttrykker ikke hvilke formål bestemmelsen intenderer å ivareta. Ordlyden retter seg imidlertid mot begrensninger i klubbens "forhandlingsrett" generelt. Bestemmelsen gjelder spilleroverganger, som har betydelige økonomiske og sportslige aspekter. Ordlyden tilsier derfor at bestemmelsens formål er å beskytte norske fotballklubbens økonomiske og sportslige stilling.

Det nærmeste funnet av en skriftlig kilde om bestemmelsens formål fra NFF, er en arbeidsrapport utarbeidet av Møreforsking Molde på oppdrag fra Forbundet.⁴⁶ Arbeidsrapporten uttrykker at

"Intensjonen bak forbudet mot overgangstak er å sikre at kvalitetsspillere fra Norge ikke selges på billigsalg til utenlandske klubber. For et lite land med lavt lønnsnivå som selger mange spillere, blir dette en viktig bestemmelse for å sikre at Tippeligaen tilføres så store beløp som mulig ved utenlandssalg." (uthevet her).⁴⁷

Formålet om beskyttelse mot "billigsalg" til utenlandske klubber, er nærliggende å kategorisere som et økonomisk formål. Tilsvarende underbygges av utsagnet om at Tippeligaen skal tilføres kapital.⁴⁸ Tiltak for å ivareta tilførsel av kapital anses i all vesentlighet å være økonomisk begrunnet. Tilsvarende forståelse har Kenneth A. Leren, som uttrykker at "Motivet er øyensynlig (...) å beskytte klubbene mot at spillerne kan betinge seg avtaleklausuler som begrenser klubbens vinning når spillerne forlater dem" (uthevet her).⁴⁹

---

⁴⁶ Møreforsking Molde (2000) s. 7.

⁴⁷ Ibid s. 43.

⁴⁸ Tippeligaen tilsvarer dagens "Eliteserien", som er det øverste nivået for profesjonell fotball i Norge.

⁴⁹ Leren (2002) s. 58-59.

I arbeidet med denne avhandlingen er NFF blitt intervjuet.⁵⁰ Seksjonsleder for klubbstøtte i NFF, Rune Nordhaug, uttrykte at bestemmelsens formål er todelt og sammenfallende.⁵¹ Han uttrykte at forbudet mot overgangstak søker å beskytte norske fotballklubber økonomisk, ved å sikre at inntekter fra spillersalg tilfaller klubbene. I tillegg mener Nordhaug bestemmelsen har et sportslig formål, ved å beskytte fotballklubbenes muligheter til å foreta å egne valg vedrørende spillerlogistikk.

Kildene ovenfor illustrerer at forbudet mot overgangstak søker å beskytte fotballklubbenes økonomiske og sportslige virksomhet. I relasjon til spillerlogistikk for fotballklubber, er sportslige og økonomiske hensyn svært sammenfallende. Spillerlogistikk påvirker i hvilken grad fotballklubbene selv kan velge hvilke fotballspillere som kan delta i kamper. Sportslig sett er slik valgfrihet svært viktig. Valgfriheten påvirkes av hvilke fotballspillere fotballklubbene kan kjøpe og selge, som igjen påvirkes av fotballklubbenes økonomi. De økonomiske rammene ved spilleroverganger, danner videre et økonomisk grunnlag for fotballklubbenes sportslige virksomhet. Formålet med forbudet mot overgangstak er etter dette å beskytte norske fotballklubbers økonomiske og sportslige virksomhet.

---

⁵⁰ Personlig kommunikasjon i samtale med Rune Nordhaug, Seksjonsleder for klubbstøtte i NFF. 20. januar 2023.

⁵¹ Ibid.

3 NFFs kompetanse – bindes spillere av forbudet mot overgangstak?

Forbudet mot overgangstak er inntatt i NFFs overgangsreglement. Etersom NFF er en forening, kategoriseres overgangsreglementet som et foreningsvedtak, til forskjell fra en alminnelig lovbestemmelse. Kompetanse til å vedta rettslig bindende foreningsvedtak kan ikke likestilles lovgivningskompetanse. Det må derfor vurderes om fotballspillere i norske klubber er rettslig bundet av forbudet mot overgangstak. For å besvare spørsmålet, må NFFs kompetanse til å vedta rettslig bindende regelverk for tredjepersoner redegjøres for. Dette har nær sammenheng med fotballspillernes tilknytningsforhold til egne fotballklubber. Derfor skal NFFs kompetanse til å treffe rettslig bindende foreningsvedtak overfor fotballklubbene vurderes først.

Norges fotballforbund er et særforbund for fotball i Norge. Forbundet er medlem av Norges idrettsforbund (heretter NIF), som er norsk idretts høyeste organ.⁵² NFF utgjør det største av totalt 55 særforbund i NIF.⁵³

NFFs kompetanse til å vedta foreningsvedtak utledes fra NIF.⁵⁴ Den delegerte kompetansen betinges av at alle foreningsvedtak samsvarer med NIFs vedtatte regelverk.⁵⁵ NFFs vedtakelsesmyndighet påvirkes også av deres medlemskap i internasjonale organisasjoner som UEFA og FIFA. De internasjonale organisasjonene tillater særegen norsk regulering av interne anliggender.⁵⁶ UEFA og FIFAs regulering har ikke vesentlig betydning for avhandlingens EØS-rettslige problemstilling. Det avgrenses derfor mot en nærgående behandling av forholdet mellom de NFF og de internasjonale forbundene.

Etersom NFF er en forening, reguleres spørsmål om dens kompetanse delvis av foreningsretten. Foreningsretten er en disiplin innen privatretten.⁵⁷ Rettstilstanden er ulovfestet, og utviklet gjennom teori og rettspraksis.⁵⁸ Selv om det er forventet at en foreningslov vil bli

---

⁵² NFF-loven (2014) § 1-2.

⁵³ Norges Idrettsforbund (2022) s. 2 nr. 8.

⁵⁴ NIFs lov (2023) § 2-2 (1) og (3).

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Leren (2002) s. 33.

⁵⁷ Knudsen mfl. (2021) s. 14

⁵⁸ Ibid.

vedtatt i nær fremtid, foreligger ingen holdepunkter for at nåværende rettstilstand vil endres vesentlig.⁵⁹

En forenings kompetanse til å fatte rettslige bindende vedtak overfor dets *medlemmer* og *tredjepersoner* fordrer et tilstrekkelig kompetansegrunnlag. I alminnelighet danner en forenings vedtekter utgangspunktet for *hva* foreningen materielt sett kan vedta, mens medlemskap i foreningen danner utgangspunktet for *hvem* foreningen kan binde.⁶⁰

Alle norske fotballklubber på profesjonelt nivå er tilsluttet NFF som medlemmer. I henhold til NFF-loven § 8-3 plikter tilsluttet "klubb og dens medlemmer [...] å overholde NIFs [og] NFFs [...] lover, reglementer og bestemmelser, samt å etterleve beslutninger fattet med hjemmel i disse av de nevnte organisasjoners organer [...]".⁶¹ Bestemmelsen oppstiller en plikt for norske fotballklubber og deres fotballspillere til å følge NFFs regelverk og andre foreningsvedtak. Det påpekes at NFF-loven, på tross av forbundets egen titulering, i realiteten er et foreningsvedtak på lik linje med NFFs øvrige regelverk.

I kraft av avtalefriheten, kan juridiske personer påta seg rettslige bindende forpliktelser. Ved å bli medlem i NFF, aksepterer fotballklubbene å innrette seg etter NFFs regelverk. Fotballklubber med medlemskap i NFF er derfor rettslig bundet av NFF overgangsreglement § 3-1.

De rettslige utgangspunktet for NFFs kompetanse til å binde fotballspillere som tredjepersoner, er tilsvarende som for medlemmer, og fordrer et tilstrekkelig kompetansegrunnlag. De faktiske forholdene er imidlertid ulike, ettersom fotballspillere, i motsetning til fotballklubbene, ikke er medlemmer av NFF. Forbundets kompetanse må derfor utledes på et annet grunnlag.

Fotballspillere plikter å signere NFFs standardkontrakt for utstedelse av spillerlisensen. Utstedelsen gjør fotballspilleren berettiget til å delta i offisielle fotballkamper. Ved å akseptere standardkontraktens bestemmelser, plikter spillerne blant annet å "rette seg etter statutter, regler, retningslinjer og avgjørelser utarbeidet og fattet av FIFA, UEFA, NIF og NFF".⁶²

---

⁵⁹ Knudsen mfl. (2021) s. 14

⁶⁰ Woxholth (2008) s. 105

⁶¹ NFF-loven (2014) § 8-3.

⁶² NFF. *Standardkontrakt* (2020) pkt. 2.3.

Spillerens aksept anses, i kraft av avtalefriheten, å være et tilstrekkelig dispositivt utsagn. Det medfører at spilleren plikter å innrette seg etter NFFs regelverk. Fotballspillere i norske klubber bindes derfor av NFFs forbud mot overgangstak.

Det påpekes imidlertid at en spiller *må* akseptere NFFs standardkontrakt for å kunne arbeide som profesjonell fotballspiller i Norge. En forenings kompetanse til å fatte rettslig bindende avgjørelser er ifølge Woxholth betinget av at medlemmets tilslutning "er et resultat av frivillighet".⁶³ Videre påpeker Woxholth at

"I den grad foreningsmedlemsskapet pålegger medlemmet en tilnærmet eller reell kontraheringsplikt, bortfaller det vesentlige av grunnlaget for å anse vedtakskompetansen som et utslag av en avtalerettslig binding."⁶⁴

Woxholts uttalelse forstås dithen at spillernes avtalefrihet ikke er reell, med mindre den tilsluttede spillere har valgfrihet til å akseptere eller avvise avtalebetingelsene. For fotballspilleres vedkommende, kan NFFs rolle som monopolist ved arrangering av offisielle fotballkamper i Norge, redusere fotballspillernes reelle grad av frivillighet. Om spilleren utelukkende ønsker å være profesjonell fotballspiller i Norge, er aksept av standardkontrakten spillerens eneste alternativ.

Spillerne kan imidlertid velge å *ikke* akseptere standardkontrakten, og derfor velge å ikke spille offisiell fotball i Norge. Spillerne anses derfor å ha en reell valgmulighet, enten til å avslutte karrieren, eller å fortsette den utenfor landets grenser. Når slike handlingsalternativer foreligger, anses tilslutning av standardkontrakten som et dispositivt utsagn med den grad av frivillighet som kreves for å bli rettslig bundet.

Derimot medfører den monopollignende situasjonen som beskrevet, at spillernes handlingsalternativer reduseres. Sett i lys av det allerede ujevne styrkeforholdet mellom klubb og spiller, kan aksepten av standardkontrakten medføre en så betydelig innskrenkning av fotballspilleres avtalefrihet, at avtalelovens sensurhjemmel i § 36 kan tenkes anvendbar. Spørsmålet er imidlertid utenfor oppgavens EØS-rettslige kjerne, og det avgrenses mot en nærmere vurdering av tematikken.

---

⁶³ Woxholth (2008) s. 273.

⁶⁴ Ibid, s. 276.

4 Er forbudet mot overgangstak en ulovlig begrensning i arbeidstakers frie bevegelse?

4.1 Grunnleggende om EØS-avtalen og art. 28

Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) er en folkerettslig avtale mellom EU, EUs medlemsland og EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein.⁶⁵ EØS-avtalen ble undertegnet i 1992, og anses som Norges største folkerettslige avtale.⁶⁶ Formålet med avtalen var partenes felles ønske om å innlemme Norge, Island og Liechtenstein i EUs indre marked, samtidig som EFTA-landene bevarte egen suverenitet i større omfang enn EU-avtalen ga mulighet til.⁶⁷ Dette skulle "fremme en vedvarende og balansert styrking av handel og økonomiske forbindelser mellom avtalepartene", jf. EØS art. 1. Et sentralt virkemiddel for å oppnå et ensartet EØS er reglene om fri bevegelse. Reglene skal i utgangspunktet sikre fri bevegelse av varer, personer, tjenester og kapital mellom avtalepartene.⁶⁸ Avhandlingens problemstilling omhandler fri bevegelse av arbeidstakere.

EØS-avtalen pålegger EFTA-landene å innta og gjennomføre vesentlige deler av EU-avtalen i nasjonal rett. I Norge er EØS-avtalen gjennomført ved EØS-loven § 1, som medfører at avtalen får internrettslig virkning.⁶⁹ Dersom Norge dømmes for overtredelse av EØS-avtalen kan et erstatningsansvar aktualiseres.⁷⁰ Avhandlingen avgrenses mot en slik eventuell vurdering.

Det rettslige grunnlaget for den frie bevegelse av arbeidstakere følger av EØS art. 28, som tilsvarer TEUV art. 45. Bestemmelsen uttrykker at:

---

⁶⁵ EØS-avtalen.

⁶⁶ Sejersted mfl. (2011) s. 86.

⁶⁷ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 25.

⁶⁸ Sejersted mfl. (2011) s. 284. Sejersted påpeker at betegnelsen "*fem friheter*" gir en mer presis benevnelse, ettersom også etableringsfriheten er sentral. Terminologien med fire friheter er imidlertid allmenn kjent og innarbeidet, slik at grunnfrihetene omtales som fire i det følgende.

⁶⁹ EØS-loven § 1; Fredriksen og Mathisen (2022) s. 392

⁷⁰ Rt. 2005 s. 1365 P P (Finanger II) avsnitt 46 flg., med videre henvisninger.

1. Fri bevegelighet for arbeidstagere skal gjennomføres mellom EFs medlemsstater og EFTA-statene.
2. Den frie bevegelighet innebærer at all forskjellsbehandling av arbeidstagere fra EFs medlemsstater og EFTA-statene på grunnlag av statsborgerskap skal avskaffes når det gjelder sysselsetting, lønn og andre arbeidsvilkår.
3. Med forbehold for de begrensninger som er begrunnet ut fra hensynet til den offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen, skal den frie bevegelighet gi rett til
  - a. å ta faktisk tilbudt arbeid,
  - b. å flytte fritt innen territoriet til EFs medlemsstater og EFTA-statene i dette øyemed,
  - c. å oppholde seg på territoriet til en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat for å arbeide der i samsvar med de lover og forskrifter som gjelder for innenlandske arbeidstagere,
  - d. å bli boende på territoriet til en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat etter å ha hatt arbeid der.
4. Bestemmelsene i denne artikkel skal ikke anvendes på stillinger i den offentlige administrasjon.
5. Vedlegg V inneholder særlige bestemmelser om den frie bevegelighet for arbeidstagere.

Vurderingen av hvorvidt NFFs forbud mot overgangstak strider med EØS-avtalen, fordrer at art. 28 er anvendbar på forholdet. I det følgende skal derfor bestemmelsens anvendelsesområde presenteres og vurderes, før det materielle innholdet klargjøres og subsumeres på overgangsreglementet.

4.2 Kan EØS art. 28 anvendes på forbudet mot overgangstak?

4.2.1 Kreves et EØS-statsborgerskap?

EØS art. 28 nr. 1 retter seg mot fri bevegelighet av arbeidstakere "mellom EFs medlemsstater og EFTA-statene" (uthevet her). Ordlyden "mellom" tilsier at bestemmelsen regulerer tilfeller hvor arbeidstakere forflytter seg fra en EØS-stat til en annen. Ordlyden er imidlertid

opprinnelsesnøytral når det gjelder arbeidstakeres statsborgerskap, så lenge arbeidstakerne forflytter seg mellom EØS-land.

Bestemmelsens nr. 2 har en noe annen formulering. Det følger av nr. 2 at den frie bevegelighet av "arbeidstagere fra EFs medlemsstater og EFTA-statene på grunnlag av statsborgerskap skal avskaffes" (uthevet her). Ordlyden "fra" sammenholdt "på grunnlag av statsborgerskap", tilsier et krav om statsborgerskap i et av avtalelandene.

Ordlyden i EØS art. 28 nr. 1 og nr. 2 gir uttrykk for forskjellige tilnærminger til hvilket nasjonalitetskrav som kreves for bestemmelsens anvendelse. Spørsmålet er derfor om anvendelse av EØS art. 28 krever at fotballspillere har et EØS-statsborgerskap, eller om oppholdelse innenfor EØS-området er tilstrekkelig.

EØS-avtalen regulerer ikke alle områder for nasjonal politikk.⁷¹ Selv om EU har et bredere politisk samarbeid enn EØS,⁷² skal ingen av avtalene regulere medlemsstatenes utlendingspolitikk.⁷³ Hvis anvendelse av EØS art. 28 ikke krever et EØS-statsborgerskap, vil omfanget av personer som beskyttes av EØS-avtalen kunne utvides vesentlig. Uten et krav om EØS-statsborgerskap, vil avtalen også gjelde for ikke-statsborgere av en EØS-stat, om vedkommende befinner seg innenfor EØS. I så fall kan personer uten EØS-statsborgerskap flytte til en EØS-stat med liberal innvandringspolitikk, og bruke landet som "transitt" for fri bevegelighet innenfor EØS. I et slikt tilfelle vil medlemsstatenes innvandringspolitikk påvirkes i betydelig grad.⁷⁴ Siden verken EØS eller EU intenderer å regulere innvandringspolitiske spørsmål, anses en slik følge utilsiktet. Dette trekker i retning av at EØS art. 28 krevet et EØS-statsborgerskap.

Imidlertid har EU-domstolen i enkelte tilfeller tilkjent rettigheter til ikke-statsborgere av EU.⁷⁵ Tilfellene omhandler rettighetene til familiemedlemmer som er statsborgere utenfor EU, når et familiemedlem som er statsborger innenfor EU utøver sin rett i henhold til EU-lovgivningen.⁷⁶ I *Metock*-saken anså EU-domstolen et slikt avledet tredjemannsvern å være innenfor direktiv

---

⁷¹ Sejersted mfl. (2011) s. 360

⁷² Blant annet når det gjelder handel-, landbruk-, fiskeri-, utenriks- og justispolitikk.

⁷³ Sejersted mfl. (2011) s. 360

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Bull (2022) note 58 nr. 1.

⁷⁶ *Metock* [GC] C-127/08.

2004/38.⁷⁷ Avgjørelsen trekker isolert sett i retning av at EØS-avtalens anvendelsesområde ikke er begrenset til situasjoner som omhandler EØS-statsborgere. Den konkrete saken omhandlet imidlertid et tilfelle med særlig sterke familieband, som generelt sett ikke er overførbart til fotballspilleres rettsstilling. EU-domstolen synes ikke å åpne for en generell utvidelse av bestemmelsens anvendelsesområde. Den særegne avgjørelsen i *Metock*-saken tillegges derfor ikke vekt i vurderingen av om EØS-statsborgerskap kreves for en fotballspiller.

Spørsmålet om statsborgerskap er også behandlet i juridisk teori. Sejersted,⁷⁸ Fredriksen og Mathisen⁷⁹ og Bull⁸⁰ konkluderer alle med at det gjelder et krav om EØS-statsborgerskap for å kunne påberope EØS-avtalens bestemmelser.

Ettersom EU-domstolens praksis synes å regulere et typetilfelle utenfor avhandlingens tematikk, tillegges ordlyden i EØS art. 28 nr. 2 sammenholdt med EØS-avtalens formål størst vekt. Når dette også har betydelig støtte i juridisk teori, er det rettskildemessige holdepunkter for å oppstille et krav om EØS-statsborgerskap for fotballspillere.

På spørsmålet om EØS art. 28 kan anvendes på NFFs forbud mot overgangstak, delkonkluderes det med at fotballspillere med statsborgerskap utenfor EØS ikke omfattes av art. 28. Den videre fremstillingen rettes derfor mot fotballspillere i Norge med EØS-statsborgerskap.

4.2.2 Er fotballspillere arbeidstakere i EØS-rettslig forstand?

Den frie bevegelighet i EØS art. 28 retter seg mot "arbeidstakere". Spørsmålet i det følgende er hvorvidt fotballspillere er "arbeidstakere" i EØS-rettslig forstand. En naturlig språklig forståelse av begrepet tilsier at en person må utføre arbeid i en annens interesse for kompensasjon.

For fotballspillere spesifikt, er EU-domstolens avgjørelse i *Bosman*-saken relevant.⁸¹ Saken omhandlet fotballspilleren Jean-Marc Bosman, som hevdet rett til å vederlagsfritt signere for ny klubb, etter at kontraktsperioden med tidligere klubb var utgått. Domstolen anså Det Belgiske Fotballforbundets overgangsreglement, som forbød vederlagsfri signering, å stride

---

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Sejersted mfl. (2011) s. 360.

⁷⁹ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 115 annet kulepunkt.

⁸⁰ Bull (2022) note 58 nr. 1.

⁸¹ *Bosman* [P] C-415/93.

med TEUV art. 45. Til spørsmålet om fotballspillere omfattes av bestemmelsen uttrykte EU-domstolen at

"sportsudøvelse [...] [omfattes av] fællesskabsretten, for så vidt der er tale om en økonomisk virksomhed [...]. Dette er tilfældet for hel- eller halvprofessionelle fodboldspilleres virksomhed, idet de udfører lønnet arbejde eller præsterer tjenesteydelser mot vederlag".⁸²

Forståelsen støttes av EU-domstolens avgjørelser i *Lehtonen*,⁸³ *Walrave*⁸⁴ og *Donà*,⁸⁵ som omhandlet spørsmål om fri flyt av en basketballspiller, syklist og fotballspiller. Den konsise rettspraksisen gjør rettstilstanden hva gjelder idrettsutøvere klar.

En profesjonell fotballspiller i Eliteserien⁸⁶ utfører arbeidsoppgaver etter klubbens anvisninger mot lønn som vederlag. Derfor er profesjonelle fotballspillere i Norge "*arbeidstagere*" etter EØS-avtalen art. 28.

4.2.3 Kravet om et grenseoverskridende element

EØS-avtalens intensjon er å tilrettelegge for et indre marked mellom avtalepartene.⁸⁷ Avtalen skal imidlertid ikke regulere alle internrettslige forhold.⁸⁸ Spørsmålet i det følgende er derfor hvilke overganger fra norske klubber som beskyttes av EØS-avtalens bestemmelser.

EØS art. 28 nr. 1 uttrykker at "Fri bevegelse for arbeidstagere skal gjennomføres mellom EFs medlemsstater og EFTA-statene" (uthevet her). Ordlyden "mellom" tilsier at den frie bevegelsen skal beskytte tiltak på tvers av landegrensene i EØS-området, og avgrenser mot forhold av intern art.

Denne forståelsen støttes av EU-domstolens praksis. I *MRAX*-saken uttalte Domstolen at bestemmelsene om fri bevegelse av arbeidstakere "ikke finder anvendelse på forhold, der ikke har tilknytning til nogen af de forhold, der omhandles i fællesskabsretten".⁸⁹ Domstolens fokus på "tilknytning", tolkes som et krav om årsakssammenheng mellom tiltaket og muligheten for faktisk bevegelse over landegrensene. Tolket antitetisk, åpner uttalelsen for

---

⁸² *Bosman* [P] C-415/93, avsnitt 73 med videre henvisninger.

⁸³ *Lehtonen* [C6] C-176/96.

⁸⁴ *Walrave* C-36/74.

⁸⁵ *Donà* C-13/76

⁸⁶ Norsk fotballs øverste divisjon.

⁸⁷ EØS-avtalen, fortalen femte avsnitt.

⁸⁸ *MRAX* C-459/99, avsnitt 39.

⁸⁹ *Ibid.*

at situasjoner hvor et eller flere forhold ikke utelukkende er interne, beskyttes av bestemmelsen. Motsetningsvis medfører dette at såkalt "omvendt diskriminering" tillates i EØS-området.⁹⁰ Det er derfor ikke i strid med EØS art. 28 å behandle fotballspillere med norsk statsborgerskap dårligere enn fotballspillere med statsborgerskap fra et annet land innenfor EØS.⁹¹

Spørsmålet er dermed om et grenseoverskridende element foreligger når fotballspillere i norske fotballklubber skal gjennomføre en overgang. Siden overgangene kan skje til norske eller utenlandske klubber, er det nødvendig å skille mellom nasjonale og internasjonale overganger.

Nasjonal overgang med norske fotballspillere

Situasjonen oppstår når en norsk statsborger spiller i en norsk fotballklubb. Nåværende fotballklubb får et bud fra en annen norsk fotballklubb, men velger ikke å selge, ettersom nåværende fotballklubb ønsker en høyere kjøpesum enn det budgiver tilbyr. Det er ingen elementer i den potensielle overgangen som medfører at landegrenser overskrides. Fotballspillere med norsk statsborgerskap ved nasjonale overganger kan derfor ikke påberope EØS art. 28.

Internasjonal overgang med norske fotballspillere

Fortsatt omhandler situasjonen en norsk statsborger i en norsk klubb. I dette tilfellet får imidlertid klubben et bud fra en fotballklubb utenfor Norge, men innenfor EØS. I et slikt tilfelle foreligger det et grenseoverskridende element, ettersom forholdet inkluderer en part utenfor Norges landegrenser. Kravet om et grenseoverskridende element anses da oppfylt, og disse fotballspillerne er derfor omfattet av EØS art. 28.

4.3 Plikter NFF å følge EØS art. 28?

For å kunne vurdere hvorvidt forbudet mot overgangstak strider med EØS art. 28, er det avgjørende om NFF som tiltakshaver plikter å følge bestemmelsen.

EØS art. 28 retter seg mot "forskjellsbehandling (...) fra EFs medlemsstater og EFTA-statene" (uthevet her). Ordlyden retter seg mot tiltak foretatt av *medlemsstatene*, og avgrenser mot ikke-

---

⁹⁰ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 116.

⁹¹ Sejersted mfl. (2011) s. 360

statlige aktører. Et slikt utgangspunkt synes forsvarlig i henhold til avtalerettslige utgangspunkter, ettersom *kun* EU, EU-statene og EFTA-statene er EØS-avtalens parter.⁹²

EU-domstolen har gitt uttrykk for en annen tilnærming til spørsmålet. I *Walrave*-saken krevde Det internasjonale sykkelforbundet at fartsholdere, som er personer engasjert for å opprettholde høy fart under sykkeløp, måtte ha samme nasjonalitet som sykkelrytteren dem ble engasjert av.⁹³ Spørsmålet var om regelverket var i strid med EØS art. 28, noe EU-domstolen besvarte bekreftende. Til spørsmålet om EUs regelverk kunne påberopes mot andre enn offentlige myndigheter, uttrykte Domstolen at

"forbudet mod denne form for forskelsbehandling gælder ikke alene for offentlige myndigheders retsakter men tillige for andre fromer [sic] for regler, hvis formål er at give kollektive bestemmelser for lønarbejde og tjenesteydelser" (uthevet her).⁹⁴

EU-domstolen anser følgelig bestemmelsens anvendelsesområde også å gjelde for andre enn offentlige myndigheter, hvis formålet med foretatte tiltak er å kollektivt regulere arbeidsliv eller tjenesteytelser. Bakgrunnen for domstolens utvidelse var at private sammenslutninger også kan begrense de fire friheter på en måte som strider med EUs grunnleggende målsettinger.⁹⁵ Konklusjonen om å gi EØS art. 28 tilsvarende anvendelse for sammenslutninger som vedtar kollektive regler var også i tråd med effektivitets- og likhetsbetraktninger, og ivaretok EU-avtalens formål.⁹⁶

For NFFs vedkommende, har også *Bosman*-saken relevans på grunn av dens faktumlikhet.⁹⁷ Det vises til den nærmere redegjørelsen av sakens faktum i delkapittel 4.2.2 ovenfor. For spørsmålet om pliktsubjekt, tok EU-domstolen utgangspunkt i *Walrave*-saken.⁹⁸ Domstolen åpnet for at private rettssubjekt som Det belgiske fotballforbundet, kan anses som pliktsubjekt, også der det ikke foreligger direkte eller indirekte diskriminering. Dette støtter argumentet i *Walrave*-saken ovenfor.

---

⁹² EØS-avtalen.

⁹³ *Walrave* C-36/74.

⁹⁴ *Ibid*, avsnitt 17

⁹⁵ *Ibid*, avsnitt 18

⁹⁶ Sejersted mfl. (2011) s. 366.

⁹⁷ *Bosman* [P] C-415/93.

⁹⁸ *Bosman* [P] C-415/93, avsnitt 82.

Det er følgelig motstrid mellom bestemmelsens ordlyd og EU-domstolens forståelse. Sett i lys av EU-domstolens konsistente tilnærming til spørsmålet, sammenholdt den betydelige rollen EU-domstolen har for EUs rettsutvikling, anses det legitimt å tillegge EU-domstolens avgjørelser mest vekt. Dette underbygges av at forståelsen ivaretar EU-avtalens formål, og hensyntar det grunnleggende homogenitetsprinsippet som er sentralt for EU-lovgivningen.⁹⁹

På tilsvarende måte som Det Internasjonale sykkelforbundet i *Walrave*-saken og Det belgiske fotballforbundet i *Bosman*-saken, er NFF pliktsubjekt etter EØS art. 28. De plikter derfor å overholde EØS art. 28.

4.4 Restriksjonsbegrepet - medfører forbudet mot overgangstak en begrensning av EØS art. 28?

4.4.1 Medfører forbudet mot overgangstak direkte eller indirekte diskriminering?

EØS art. 28 nr. 2 og 3 forbyr tiltak som diskriminerer arbeidstakere i fellesskapsområdet. Forbudet er et sentralt virkemiddel for opprettholdelse av det indre marked. Spørsmålet i det følgende er derfor om forbudet mot overgangstak diskriminerer fotballspillere fra EØS-stater med norske fotballspillere. Besvares spørsmålet bekreftende, må tiltaket rettferdiggjøres for å anses lovlig.

EØS art. 28 nr. 2 uttrykker utgangspunktet om at "all forskjellsbehandling av arbeidstakere fra Efs medlemsstater og EFTA-statene på grunnlag av statsborgerskap skal avskaffes (...)" (uthevet her).

Ordlyden "forskjellsbehandling" tilsier at to like situasjoner behandles ulikt. Bakgrunnen for forskjellsbehandlingen må være statsborgerskapet. En slik type forskjellsbehandling omtales i teorien som direkte diskriminering.¹⁰⁰

Ordlyden "forskjellsbehandling (...) på grunnlag av statsborgerskap" er imidlertid vidtrekkende. I tillegg til direkte forskjellsbehandling, omfattes også tilfeller hvor et opprinnelsesnøytralt tiltak i *realiteten* medfører at utlendinger behandles dårligere enn

---

⁹⁹ Som nærmere redegjort for i kap. 1.4.

¹⁰⁰ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 125.

innlendinger. Forståelsen støttes av EU-domstolen i *Perez og Gomez*-saken, som uttrykte at den frie bevegelighet også inkluderer "alle former for skjult forskjellsbehandling, som ved anvendelse af andre kriterier reelt fører til samme resultat".¹⁰¹

NFF overgangsreglement § 3-1 retter seg mot alle fotballklubber og fotballspillere i norsk fotball. Bestemmelsen begrenser fotballspillers avtalefrihet, uavhengig av nasjonalitet. Når det gjelder statsborgerskap, er forbudet følgelig opprinnelsesnøytralt. Bestemmelsen medfører derfor ingen direkte forskjellsbehandling.

Det er heller ikke andre forhold som påvirker fotballspillere fra andre EØS-land mindre gunstig enn fotballspillerne med norsk statsborgerskap. Forbudet mot overgangstak medfører derfor heller ingen indirekte forskjellsbehandling.

4.4.2 Kan EØS art. 28 anvendes uten element av diskriminering?

Ettersom forbudet mot overgangstak verken medfører direkte eller indirekte diskriminering, er utgangspunktet at forbudet ikke utgjør en ulovlig begrensning på den frie bevegelighet av arbeidstakere. Hvis forbudet mot overgangstak skal anses i strid med EØS art. 28, må bestemmelsens anvendelsesområde utvides. Spørsmålet i det følgende er derfor om EØS art. 28 også verner mot hindringer på den frie bevegelighet uten element av forskjellsbehandling.

EØS art. 28 nr. 2 verner mot tiltak som medfører "forskjellsbehandling av arbeidstager" (uthevet her). Tolket antitetisk, tilsier ordlyden at tiltak som hindrer fri bevegelighet, men *ikke* forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap, ikke strider med art. 28. En slik forståelse støttes av den tradisjonelle oppfatningen av bestemmelsens anvendelsesområde uttrykt i juridisk teori.¹⁰² Dette trekker i retning av at diskriminering må foreligge for at bestemmelsen skal komme til anvendelse.

EØS art. 28 nr. 3 presiserer imidlertid at den frie bevegelighet skal gi rett til "å ta faktisk tilbudt arbeid", og "å flytte fritt innen territoriet til EFs medlemsstater og EFTA-statene i dette øyemed". Ordlyden tilsier at bestemmelsen beskytter mot tiltak som hindrer arbeidstakere i å flytte over landegrenser for arbeid. Ordlyden oppstiller ingen krav om forskjellsbehandling for at tiltaket skal stride med bestemmelsen.

---

¹⁰¹ *Pérez og Gomez* [GC] C-570/07 og C-571/07, avsnitt 118.

¹⁰² Bull (2022) note 58 nr. 7.

Ordlyden av EØS art. 28 nr. 2 og nr. 3 er følgelig tvetydig når det gjelder krav om diskriminering. Rettstilstanden må derfor klarlegges ved bruk av andre kilder.

Spørsmålet om rekkevidden av EØS art. 28 ble vurdert i *Bosman*-dommen.¹⁰³ Saken omhandlet den belgiske fotballspilleren Jean-Marc Bosman, som spilte for belgiske RC Liège. Etter kontrakten mellom Bosman og RC Liège var utløpt, ønsket den franske klubben US Dunkerque å signere Bosman. Dunkerque og Bosman ble enige om de personlige betingelsene, og Dunkerque og RC Liège ble enige om overgangens øvrige vilkår. Dunkerque hadde imidlertid svake økonomiske fremtidsutsikter, som økte sjansene for betalingsmislighold. RC Liège ønsket ikke å risikere utestående betalinger, og unnlot derfor å fullføre overgangen.

Bosman stevnet tidligere klubb med påstand om erstatning, og anførte at overgangsreglementet var i strid med Roma-traktaten art. 48 (nåværende TEUV art. 45). Spørsmålet var om systemet hvor tidligere klubb kunne kreve overgangsvederlag fra kjøpende klubb, selv om kontrakten mellom spiller og tidligere klubb var utgått, stred med Roma-traktaten. Det påpekes at overgangsregelverket var opprinnelsesnøytralt, og medførte verken direkte eller indirekte diskriminering.¹⁰⁴

EU-domstolen besvarte spørsmålet bekreftende.¹⁰⁵ Domstolens premisser har generell relevans for bestemmelsens rekkevidde. EU-domstolen uttalte at

"Bestemmelser, som forhindrer en statsborger i en medlemsstat i at forlade sit oprindelsesland med henblik på at udøve retten til fri bevægelighed, eller som får ham til at afholde sig fra dette forehavende, udgør derfor hindringer for denne frihed, uanset om de finder anvendelse uafhængigt af de pågældende arbejdstageres nationalitet" (uthevet her).¹⁰⁶

Uttalelsen forstås dithen at EØS art. 28 forbyr tiltak som hindrer den frie bevegelse av arbeidstakere også uten et diskriminerende element.

EU-domstolen i *Bosman*-saken henviste videre til *Daily Mail- and General Trust*-saken, som omhandlet etableringsfrihet etter tidligere art. 58.¹⁰⁷ Domstolen uttrykte at retten til fri

---

¹⁰³ *Bosman* [P] C-415/93.

¹⁰⁴ *Ibid*, avsnitt 98.

¹⁰⁵ *Ibid*, avsnitt 114.

¹⁰⁶ *Ibid*, avsnitt 96.

¹⁰⁷ *Ibid*, avsnitt 97 med videre henvisninger.

bevegelse ville uthules om aktører kan vedta regler som hindrer den frie bevegelse av arbeidstakere som ønsker å benytte seg av bevegelsen.¹⁰⁸

Synspunktene i *Bosman*-saken er fulgt opp i en rekke senere avgjørelser,¹⁰⁹ som også omhandler idrettsutøvere.¹¹⁰ Den konsise praksisen var bakgrunnen for presiseringen i *Onofrei*-saken, hvor Domstolen uttalte at tiltak som

"kan gjøre det vanskeligere eller mindre attraktivt for unionsborgere, herunder statsborgere i den medlemsstat, som har indført foranstaltningen, at utøve de i traktaten sikrede grunnleggende frihedsrettigheter" ble ansett å stride med art. 28 (uthevet her).¹¹¹

Uttalelsen "kan" sammenholdt med "mindre attraktivt" medfører at tiltak ikke *faktisk* behøver å vanskeliggjøre bevegelse over landegrensar for å være omfattet av bestemmelsen. Det anses tilstrekkelig om et tiltak er *egnet* til å redusere interessen for benyttelse av den frie bevegelse. En slik forståelse medfører en vesentlig utvidelse av diskrimineringsforbudet som den tidligere rettstilstanden medførte.

Oppsummert anses ordlyden av EØS art. 28 tvetydig når det gjelder bestemmelsens utstrekning ved ikke-diskriminerende hindringer. Tvetydigheten er imidlertid avhjulpet gjennom avgjørelser fra EU-domstolen, som har konkludert med at bestemmelsen også forbyr ikke-diskriminerende hindringer av den frie bevegelse av arbeidstakere. En slik rettstilstand anses i større grad å ivareta EØS-rettens grunnleggende formål om et indre marked, enn den tradisjonelle oppfatningen av diskrimineringsforbudet. Det er derfor rettskildemessige holdepunkter for å konkludere med at ikke-diskriminerende tiltak som begrenser den frie bevegelse av arbeidstakere omfattes av EØS art. 28.

I henhold til EU-domstolens vurderingstema i *Onofrei*-saken ovenfor, er spørsmålet om forbudet mot overgangstak *kan* gjøre det *vanskeligere* eller *mindre attraktivt* for fotballspillere med EØS-statsborgerskap i norsk fotball å benytte seg av den frie bevegelse av arbeidskraft.

Ved å forby muligheten til å inkludere en klausul om overgangstak, begrenser NFF fotballspillers avtalefrihet. Forbudet medfører at selgende fotballklubb oppnår et større

---

¹⁰⁸ *Bosman* [P] C-415/93 avsnitt 97 med videre henvisninger.

¹⁰⁹ *Terhoeve* C-18/95; *Zyla* C-272/17, avsnitt 22; *Katoen Natie Bulk Terminals and General Services Antwerp* C-407/19, avsnitt 91 og C-471/19; *BU* C-35/19, avsnitt 34.

¹¹⁰ *Lehtonen* [C6] C-176/96.

¹¹¹ *Onofrei* C-218/19, avsnitt 31.

handlingsrom i overgangsforhandlinger med andre fotballklubber. Selgende fotballklubb kan velge å selge fotballspilleren, unnlate salg eller stille vilkår for salget. Følgelig kan selgende fotballklubb også kreve vederlag for å godkjenne salget. Salgsprisen som kreves bestemmes av selgende fotballklubb, uavhengig av markedspris.

Adgangen til å avtale en klausul om overgangstak kunne styrkeforholdet mellom selgende fotballklubb og fotballspiller. Særlig anses forbudets innflytelse på fotballspilleres pris og tilgjengelighet sentralt for spørsmålet om forbudet *kan gjøre det vanskeligere* eller *mindre attraktivt* å benytte seg av grunnfriheten.

Forbudet mot overgangstak medfører som nevnt at selgende fotballklubb fastsetter kjøpspris ved salg uten begrensninger. Dette kan føre til høyere priser enn markedsverdien tilsier. Forskjellene med og uten avtalt overgangstak kan illustreres med følgende hypotetiske eksempel:

Fotballspiller A ble solgt fra den danske fotballklubben X til den spanske fotballklubben Y. Fotballspillerens markedsverdi var 150 millioner kroner. Kjøpesummen var imidlertid 100 millioner kroner, som følge av en lovlig inntatt klausul om overgangstak mellom fotballspiller A og fotballklubb X.

Videre forutsettes at fotballspiller B hadde tilsvarende markedsverdi, 150 millioner kroner, da vedkommende spilte i den norske fotballklubben Z. Ettersom klausuler om overgangstak strider med norsk overgangsreglement, ville ikke dette vært avtalt mellom fotballspilleren og fotballklubben. Den spanske fotballklubben Y la inn et bud på fotballspiller B, pålydende 100 millioner kroner. Sammenholdt markedsverdien, er det lite trolig at den norske fotballklubben Z ville akseptert tilbudet. I et normalmarked er det nærliggende at et bud må tilsvarende markedspris for selgende fotballklubbs aksept. Om fotballklubb Y anser fotballspiller A og fotballspiller B like gode sportslig sett, og andre særegne omstendighet ikke foreligger, er det nærliggende at fotballklubb Y vil kjøpe fotballspiller A i stedet for fotballspiller B.

De to situasjonene illustrerer hvilken påvirkning forbudet mot overgangstak kan ha på fotballspilleres salgspris. Videre er det naturlig at økt salgspris medfører lavere etterspørsel. Hvis etterspørselen reduseres på bakgrunn av selgende fotballklubbs krav, reduseres også fotballspillerens mulighet til å selges til en utenlandsk fotballklubb, og herunder benytte seg av den frie bevegelighet.

I tillegg til salgpris, kan fotballspilleres tilgjengelighet påvirkes av adgangen til å avtale et overgangstak. Selv om salgpris er en sentral faktor i overgangsforhandlinger, har også andre faktorer betydning for hvorvidt en overgang gjennomføres. For eksempel kan selgende fotballklubb være i en situasjon hvor opprykk/nedrykk er nærliggende, hvor fotballklubben derfor, uavhengig av pris, ønsker at fotballspilleren blir værende i fotballklubben. I andre tilfeller kan fotballklubbens overgangsstrategi baseres på å ikke selge fotballspillere, men heller benytte seg av fotballspillernes tjenester hele kontraktstiden.

Om det i disse tilfellene hadde vært avtalt klausuler om overgangstak, hadde fotballklubbene pliktet å selge hvis den forhåndsfastsatte prisen ble innfridd. Plikten inntreffer uavhengig av om selgende fotballklubbs økonomiske, sportslige eller kommersielle preferanser ivaretas bedre av at salget ikke gjennomføres. Dette anses forutberegnelig for kjøpende fotballklubb, som kan forholde seg til en stabil og allerede fastsatt pris. Situasjonen vil trolig medføre økt tilgjengelighet, ettersom fotballspilleren oftere er aktuell for en overgang om vederlagskravet innfris.¹¹² Argumentet støttes i juridisk teori av Kenneth Leren, som påpekte at forbudet gjør norske fotballspillere automatisk mindre etterspurt i overgangsmarkedet.¹¹³ Lavere etterspørsel reduserer sjansene for salg til en utenlandsk fotballklubb, og kan derfor gjøre det *vanskeligere* eller *mindre attraktivt* for fotballspilleren å benytte seg av grunnfriheten.

NFFs sanksjonsutvalg har ved én anledning besluttet at en fotballklubb har overtrådt forbudet mot klausuler om overgangstak.¹¹⁴ IK Start og Kevin Kabran hadde i strid med overgangsreglementet avtalt en klausul om overgangstak, og unnlatt å vedlegge denne til Forbundet. Det påpekes at NFFs Doms- og sanksjonsutvalg omtalte klausuler om overgangstak som en "utkjøpsklausul", uten at benevnelsen har realitetsforskjeller med avhandlingens terminologi om overgangstak. Som begrunnelse for beslutningen uttrykte NFFs sanksjonsutvalg følgende:

"Det er et grunnleggende hensyn å sikre like konkurransevilkår for klubbene. Dersom en klubb kan tilby kontrakter med utkjøpsklausuler i strid med regelverket, mens andre klubber – som forholder seg til regelverket - ikke har tilsvarende mulighet, vil det kunne medføre at klubben som bryter regelverket fremstår mer attraktiv enn øvrige klubber." (uthevet her).¹¹⁵

---

¹¹² Med forbehold om at overgangen skjer innenfor overgangsperiodenes tidsfrister.

¹¹³ Leren (2002) s. 61-62.

¹¹⁴ NFF Doms- og sanksjonsutvalg (2019) Sanksjonssak 2/2019 – IK Start.

¹¹⁵ Ibid, avsnitt 6.

NFF erkjenner med dette at fotballklubber som ikke følger overgangsregelverket vil kunne fremstå mer attraktive enn fotballklubber som handler lojalt i henhold til regelverket. Selv om sanksjonsutvalgets uttalelse retter seg mot norske fotballklubber som følger og ikke følger overgangsregelverket, gjør tilsvarende seg gjeldende ovenfor utenlandske fotballklubber som ikke plikter å følge det særnorske forbudet. Om en norsk fotballklubb, som i strid med overgangsreglementet avtaler en klausul om overgangstak, anses mer attraktiv enn en norsk fotballklubb som handler lojalt, anses også en utenlandsk fotballklubb som lovlig avtaler en tilsvarende klausul mer attraktiv enn norske fotballklubber som lojalt følger overgangsregelverket. Det påpekes at sanksjonsutvalgets uttalelse har begrenset rettskildemessig vekt. Det er imidlertid oppsiktsvekkende at NFF selv erkjenner at fotballklubber som, i strid med regelverket avtaler klausuler om overgangstak, kan være mer attraktive enn klubber med lojale handlingsvalg.

Argumentasjonen illustrerer at forbudet mot overgangstak kan påvirke fotballspillers pris og tilgjengelighet slik at det *kan bli vanskeligere og mindre* attraktivt for EØS-statsborgere i norske fotballklubber å selges til utenlandske fotballklubber innenfor EØS. Følgelig medfører forbudet mot overgangstak i utgangspunktet en ulovlig restriksjon på den frie bevegelighet av arbeidstakere.

4.5 Kan forbudet mot overgangstak rettferdiggjøres?

Det rettslige utgangspunktet er at restriksjoner på den frie bevegelighet av arbeidstakere strider med EØS-avtalen art. 28.¹¹⁶ Det oppstår imidlertid tilfeller hvor restriksjoner som begrenser den frie bevegelighet av arbeidstakere, også ivaretar andre og mer tungtveiende hensyn.¹¹⁷ I slike tilfeller åpner EØS-lovgivningen for at restriksjoner kan rettferdiggjøres. En rettferdiggjørelse medfører at aktuelle restriksjoner på den frie bevegelighet anses forenlig med EØS-retten.

Vilkårene for rettferdiggjørelse følger dels av EØS-avtalen og dels av praksis fra EU- og EFTA-domstolen. Rettferdiggjørelse krever at restriksjonen ivaretar legitime formål og er proporsjonal.¹¹⁸ Kravet til proporsjonalitet medfører at restriksjonen må være egnet, nødvendig

---

¹¹⁶ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 136.

¹¹⁷ Sejersted mfl. (2011) s. 381.

¹¹⁸ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 136.

og ikke utgjøre et uforholdsmessig inngrep i grunnfriheten.¹¹⁹ Det påpekes at en tilsvarende kategorisering sjeldent foretas av EU- eller EFTA-domstolen.¹²⁰ Rettferdighetsvurderingene er flytende, og hvert enkelt vilkår berøres ikke alltid av EU- og EFTA-domstolen. Systematikken anses imidlertid oversiktlig, og medfører tydeligere nyanser mellom lovlige og ikke-lovlige restriksjoner. Systematikken følges derfor i det følgende.

4.5.1 Er forbudet mot overgangstak begrunnet i legitime formål?

EØS art. 28 nr. 3 a-d) opplister hva den frie bevegelse av arbeidstakere i utgangspunktet gir rett til. De opplistede utgangspunktene gjelder imidlertid ikke utelukkende i alle situasjoner. Utgangspunktet innskrenkes etter ordlyden av de "begrensninger som er begrunnet ut fra hensynet til den offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen" (uthevet her).

Ordlyden uttrykker at et tiltak som begrenser retten til fri bevegelse, likevel ikke er i strid med EØS art. 28 dersom tiltaket ivaretar et av de opplistede hensynene. EU-domstolen har i flere avgjørelser gitt uttrykk for at de lovfestede hensynene skal tolkes snevert.¹²¹

Forbudet mot overgangstak er begrunnet i økonomiske og sportslige hensyn, jf. redegjørelsen av forbudets formål i delkapittel 2.4 ovenfor. Verken sportslige eller økonomiske hensyn er nevnt i EØS art. 28 nr. 3. NFFs forbud kan derfor ikke rettferdiggjøres i et av de opplistede unntak.

For at NFFs forbud mot overgangstak skal anses å ivareta et legitimt formål, må det vurderes om også andre ikke-lovfestede hensyn kan legitimere en restriksjon av arbeidstakeres frie bevegelse.

I *Bosman*-saken vurderte EU-domstolen om overgangsreglementet som hindret den frie bevegelse, kunne rettferdiggjøres.¹²² Av generell relevans er domstolens uttalelse om at rettferdiggjørelse begrunnet i andre hensyn enn de lovfestede, betinges av at restriksjonen begrunnes i «tvingende almene hensyn».¹²³ Tilsvarende synspunkt underbygges av uttalelser i

---

¹¹⁹ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 136-137.

¹²⁰ Ibid, s. 137.

¹²¹ *Van Duyn* C-41/74; *Rutili* C-36/75.

¹²² *Bosman* [P] C-415/93.

¹²³ Ibid, avsnitt 104.

en rekke andre avgjørelser fra EU- og EFTA-domstolen.¹²⁴ Det påpekes at EU-domstolen har noe ulik praksis ved presiseringen av vurderingsmomentet. Det skilles ofte mellom "tvingende allmenne hensyn" og "objektive hensyn",¹²⁵ uten at terminologien har betydning for av hvilke relevante hensyn som kan rettferdiggjøre en restriksjon.

Tradisjonelt anså EU-domstolen kun direkte diskriminering ulovlig.¹²⁶ Det er følgelig tilfellene av direkte diskriminering de lovfestede hensynene retter seg mot.¹²⁷ Gjeldende rett er imidlertid at også indirekte forskjellsbehandling og ikke-diskriminerende tiltak som hindrer den frie bevegelse strider med fellesskapsretten.¹²⁸ Etersom flere tiltak enn tidligere anses ulovlige, bør også de hensyn som kan rettferdiggjøre tiltakene utvides.¹²⁹ Siden NFF begrunner forbudet mot overgangstak i sportslige og økonomiske hensyn, må det vurderes om disse utgjør tvingende allmenne hensyn.

"*Tvingende allmenne hensyn*" er en vid betegnelse. Foruten terskelen som oppstilles av ordet "tvingende", anses en rekke hensyn å kunne innbefattes av terminologien. Forståelsen underbygges av EU-domstolen, som praktiserer en lav terskel for å anse hensyn som "tvingende allmenne".¹³⁰ Til illustrasjon har EU-domstolen ansett et vidt spekter av hensyn å innbefattes av terminologien, herunder hensynet til å bevare språk,¹³¹ helse-¹³² og trafikksikkerhetshensyn.¹³³ EU-domstolen har imidlertid ikke utpenslet konkrete retningslinjer for hva som kreves for å utgjøre et "tvingende allment hensyn". Det må derfor tas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet.

Det påpekes at vurderingen av legitime formål må ses i sammenheng med den senere proporsjonalitetsvurderingen i delkapittel 4.5.2 nedenfor. Spørsmålet i det følgende er derfor kun om de sportslige og økonomiske hensynene som begrunner forbudet mot overgangstak er tvingende allmenne hensyn. Hvorvidt restriksjonen er egnet eller nødvendig til å ivareta hensynene, behandles senere.

---

¹²⁴ *De Agostini og TV-Shop C-36/95*; Sak E-3/06 *Ladbroke mot Norge*, avsnitt 41.

¹²⁵ *Angonese C-281/98*, avsnitt 42.

¹²⁶ Bull (2022), note 58 nr. 7.

¹²⁷ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 137-138.

¹²⁸ Se nærmere redegjøre i punkt 4.4.2.

¹²⁹ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 138.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ *Groener C-379/87*.

¹³² *Kommisjonen mot Luxembourg C-111/91*.

¹³³ *Choquet C-16/78*.

Når det gjelder sportslige hensyn, gir EU-domstolens premisser i *Bosman*-saken relevante tolkningsbidrag.¹³⁴ I saken viste EU-domstolen til avgjørelsen i *Donà*-saken, og uttrykte på generelt grunnlag at anvendelse av fellesskapsbestemmelsene "ikke står i veien for en regulering eller praksis, der er begrundet i ikke-økonomiske hensyn som følge af visse kamper særlige karakter og rammer" (uthevet her).¹³⁵ Uttalelsen retter seg mot formål begrunnet i fotballkampers særpreg, som er et sportslig hensyn. Dette illustrerer at EU-domstolen anerkjenner sportslige hensyn som legitime. Tilsvarende er gjort gjeldende av Domstolen i flere andre saker om ulike sportslige hensyn.¹³⁶ Sportslige hensyn kan derfor, etter en nærmere vurdering, begrunne rettferdiggjørelse av en restriksjon.

NFF begrunner forbudet mot overgangstak blant annet med beskyttelse av norske fotballklubbers forutberegnelighet vedrørende spillerlogistikk. Forbudet skal hindre sportslig svekkelse av norske fotballklubber, som kan måtte selge fotballspillere i strid med egne preferanser. Beskyttelse av aktørers sportslige stilling når virksomheten retter seg mot sport, anses velbegrunnet og fornuftig. Derfor delkonkluderes det med at de sportslige hensynene som begrunner forbudet er allmenne tvingende hensyn.

Det neste spørsmålet er derfor om forbudets økonomiske begrunnelse *også* anses å ivareta tvingende allmenne hensyn. EU-domstolen har ved en rekke anledninger lagt til grunn et utgangspunkt om at rene økonomiske hensyn ikke kan legitimere rettferdiggjørelse av en restriksjon.¹³⁷ Særlig klart uttrykkes dette i *Thiele Meneses*-saken, hvor EU-domstolen på generelt grunnlag påpekte at «Rent økonomiske hensyn kan ikke være tvingende almene hensyn der kan begrunde en begænsning af en grundlæggende frihed".¹³⁸

Uttalelsen i *Thiele Meneses*-saken rettet seg mot "Rent økonomiske hensyn".¹³⁹ Domstolen presiserte imidlertid ikke nærmere hva som anses som «rene» hensyn. Ved uttalelsen "rent" forstås domstolen implisitt å skille mellom tiltak som *utelukkende* begrunnes i økonomiske hensyn, og tiltak som *delvis* begrunnes i slike. Hvis restriksjonens begrunnelse utelukkende er

---

¹³⁴ *Bosman* [P] C-415/93.

¹³⁵ *Ibid*, avsnitt 76.

¹³⁶ *Lehtonen* [C6] C-176/96; *Walrave* C-36/74.

¹³⁷ *Decker* C-120/95, avsnitt 39; *Kohll* C-158/96, avsnitt 41; *Kranemann* C-109/04, avsnitt 34, C-288/89, *Collectieve Antennevoorziening Gouda* avsnitt 11.

¹³⁸ C-220/12 *Thiele Meneses* avsnitt 43 med videre henvisninger til C-109/04, *Kranemann*, avsnitt 34; *Attanasio Group* C-384/08, avsnitt 55.

¹³⁹ *Thiele Meneses* C-220/12, avsnitt 43.

økonomisk, anser ikke domstolen restriksjonen å være begrunnet i tvingende allmenne hensyn. Dette utelukker etter EU-domstolens forståelse en eventuell rettferdiggjørelse, og restriksjonen forblir EØS-stridig. Tilsvarende forståelse er bekreftet som et utgangspunkt blant en rekke juridiske forfattere, og anses å være et prinsipielt utgangspunkt.¹⁴⁰

Forbudet mot overgangstak begrunnes dels i økonomiske og dels i sportslige hensyn. Videre er fotballklubbers kommersielle virksomhet nært tilknyttet deres sportslige virksomhet, og omvendt. Forbudets sammensatte begrunnelse utelukker motsetningsvis at tiltaket begrunnes i rene økonomiske hensyn. Restriksjonen er derfor ulik tilfellene hvor EU-domstolen ikke legitimerer en rettferdiggjørelse.

Spørsmålet i det følgende er om forbudet, som delvis begrunnes i et økonomiske hensyn, som i sin *rene* form ikke er et tvingende allment hensyn, kan rettferdiggjøres når restriksjonen *også* begrunnes i et sportslig hensyn, som kan utgjøre tvingende allmenne hensyn.

EU-domstolen skiller som nevnt mellom restriksjoner som utelukkende begrunnes i økonomiske hensyn og restriksjoner som delvis begrunnes i slike. En antitetisk tolkning av den siterte uttalelsen i *Thiele Meneses*-saken ovenfor, tilsier følgelig at EU-domstolen åpner for rettferdiggjørelse når restriksjonen *delvis* er økonomisk begrunnet, dersom den resterende begrunnelsen ivaretar tvingende allmenne hensyn. Dette åpner for at forbudet mot overgangstak i sin helhet kan anses begrunnet i tvingende allmenne hensyn, selv med delvis økonomisk begrunnelse.

Tilsvarende støttes med noen nyanser av *de Peijper*-saken.¹⁴¹ Saken omhandlet spørsmål om hvorvidt nederlandsk lovgivning, som oppstilte særlige krav til dokumentasjon og godkjenning for salg av legemidler, var i strid med den frie bevegelse av varer etter TEUV art. 36. Ved spørsmål om restriksjonen kunne rettferdiggjøres uttrykte EU-domstolen på generelt grunnlag at bestemmelsen ikke kunne rettferdiggjøres hvis "restriktive elementer væsentligst skyldes et ønske om at begrense (...) de offentlige udgifter" (uthevet her).¹⁴²

Domstolen oppstilte med dette et vesentlighetskrav som måtte oppfylles for at økonomiske hensyn skulle utelukke rettferdiggjørelse av et tiltak. Når EU-domstolen utelukker

---

¹⁴⁰ Sejersted mfl. (2004) s. 317; Fredriksen og Mathisen (2022) s. 138; Bull (2022) note 58 nr. 1.

¹⁴¹ *de Peijper* C-104/75.

¹⁴² *Ibid.*, avsnitt 18.

rettferdiggjørelse om tiltaket i det vesentligste begrunnes i økonomiske hensyn, åpnes det motsetningsvis for å rettferdiggjøre restriksjoner med delvis økonomiske begrunnelse, om andre legitime hensyn utgjør den vesentligste begrunnelsen. En slik forståelse medfører at tiltakets "hovedformål" får avgjørende betydning for hvorvidt restriksjonen kan rettferdiggjøres eller ikke.

EU- og EFTA-domstolen synes imidlertid å inneha en noe annen tilnærming i senere praksis. Premissene i *Ladbroke*-saken er av generell relevans for spørsmålet.¹⁴³ Dommen omhandler spørsmålet om et system med statlig monopol, tilsvarende som etter den norske pengespilloven, var forenlig med EØS-avtalen art. 31 og 36. Domstolen fant støtte i tidligere avgjørelser fra EU-domstolen, og påpekte at "hensynene som en stat anfører som grunnlag for å rettferdiggjøre tiltak som innebærer restriksjoner på fri bevegelighet, må bedømmes samlet og som et hele" (uthevet her).¹⁴⁴

Saksøkte anførte videre at forekomsten av økonomiske hensyn i tiltakshavers begrunnelse, automatisk avskar muligheten for rettferdiggjørelse.¹⁴⁵ Anførselen ble imidlertid avvist av EFTA-domstolen. Med henvisning til *Zenatti*-saken i EU-domstolen uttrykte EFTA-domstolen at

"i tilfeller der den nasjonale domstolen finner at ett av hensynene ikke i seg selv kan anses som en saklig begrunnelse for restriksjoner på fri bevegelighet, må den nasjonale domstolen like fullt etterprøve om lovgivningen det gjelder virkelig tjener hensyn som kan rettferdiggjøre lovgivningen. Den nasjonale domstolen må da vurdere om lovgivningen det gjelder er proporsjonal i lys av de sistnevnte hensynene (...). Hvis det er tilfellet, kan ivaretagelsen av det førstnevnte hensynet, hva gjelder forholdet til EØS-retten, anses som en gunstig sidevirkning" (uthevet her).¹⁴⁶

Uttalelsen tilsier at hvis tiltak begrunnes sammensatt i flere hensyn, og et hensyn ikke er allment tvingende, utelukkes ikke rettferdiggjørelse automatisk. Det må imidlertid foretas en nærmere vurdering om hvorvidt resterende begrunnelse tilsier at rettferdiggjørelse kan tillates. Sammenlignet premissene i *de Peijper*, oppstiller EFTA-domstolen heller ikke et krav om at legitime hensyn må utgjøre den vesentligste begrunnelsen for at rettferdiggjørelse skal kunne

---

¹⁴³ Sak E-3/06 *Ladbroke mot Norge*.

¹⁴⁴ Ibid, avsnitt 44

¹⁴⁵ Ibid, avsnitt 47

¹⁴⁶ Ibid, avsnitt 47

skje. Overført til forbudet mot overgangstak, trekker dette i retning av at forbudet i sin helhet kan anses begrunnet i tvingende allmenne hensyn, selv om tiltaket har delvis økonomisk begrunnelse.

EU-domstolens premisser i *Sjöberg og Gerdin*-saken underbygger dette.¹⁴⁷ Spørsmålet var om staten kunne rettferdiggjøre en restriktiv skattepolitikk, dersom *kun* statskontrollerte spillleselskaper kunne markedsføre sine tjenester, utbytte tilfaller staten og et av flere formål med markedsføringen var å finansiere sosiale aktiviteter, som var delvis økonomisk begrunnet. Den foreleggende rett krevde også svar på hvorvidt rettferdiggjøring kunne skje i et tilfelle hvor økonomiske hensyn var den vesentligste begrunnelsen for det restriktive tiltaket. Av generell relevans er domstolens synspunkter om at andre hensyn enn økonomiske kan tillegges vekt i vurderingen av om de begrunnede hensyn er legitime etter EU-lovgivningen, selv om økonomiske hensyn begrunner tiltaket. Dette tilsier som i *Ladbroke*-saken, at restriksjoner med delvis økonomisk begrunnelse fortsatt kan anses begrunnet i tvingende allmenne hensyn.

Sammenholdes premissene i *Ladbroke*-, *Sjöberg*- og *Gerdin*-saken med utgangspunktet i *Thiele Meneses*-saken og nyansene i *de Peijper*-saken, synes EU- og EFTA-domstolens praksis å innebære en rettsutvikling. Fra utgangspunktet hvor innslag av økonomiske hensyn utelukket rettferdiggjørelse i *Thiele Meneses*, til at restriksjoner delvis begrunnet i økonomiske hensyn kunne rettferdiggjøres om formålet i vesentlig grad var begrunnet i andre tvingende allmenne hensyn i *De Peijper*, synes den nåværende rettstilstanden å ha en objektiv tilnærming til rettferdighetsspørsmålet. EFTA- og EU-domstolen i *Ladbroke* og *Zanetti* vurderte helheten av formålene i større grad, og utelukket ikke en rettferdiggjørelse *kun* basert på at restriksjonen har en økonomisk begrunnelse.

Det delkonkluderes derfor med at forbudet mot overgangstak kan rettferdiggjøres etter en nærmere vurdering, selv med innslag av økonomisk begrunnelse, når restriksjonen delvis begrunnes i andre allment tvingende hensyn. I henhold til EFTA-domstolens siterte premisser i *Ladbroke*-saken ovenfor må den videre vurderes om forbudet mot overgangstak samlet er begrunnet i tvingende allmenne hensyn. Hvis spørsmålet besvares bekreftende må det vurderes om den legitime delen av begrunnelsen er proporsjonal.¹⁴⁸

---

¹⁴⁷ *Sjöberg og Gerdin* C-447/08 og C-448/08.

¹⁴⁸ Sak E-3/06 *Ladbroke mot Norge*, avsnitt 47.

NFFs overgangsreglement § 3-1 d) begrunnes delvis i økonomiske og delvis i sportslige hensyn. Om restriksjoner med delvis økonomisk begrunnelse rettferdiggjøres, åpnes det for ulikt økonomisk restriksjonsnivå mellom medlemslandene. Ettersom EØS-samarbeidet intenderer å skape et felles økonomisk indre marked, kan det anses motstridende å legitimere et forbud som medfører større økonomiske forskjeller mellom påvirkede aktører i medlemslandene. Dette trekker isolert sett i retning av å ikke anse forbudet mot overgangstak i sin helhet begrunnet i tvingende allmenne hensyn, og derfor utelukke en mulig rettferdiggjørelse.

Til dette påpekes imidlertid den nære tilknytningen mellom sportslige og økonomiske aspekter for fotballklubber. Det er usikkerhet knyttet til hvor vesentlig den økonomiske begrunnelsen i realiteten er. Når de sportslige og økonomiske aspektene i betydelig grad sammenfaller hverandre, og den delvis sportslige begrunnelsen anses å ivareta tvingende allmenne hensyn, synes det vilkårlig å utelukke en rettferdiggjørelse på bakgrunn av ett av to begrunnede hensyn.

Dette argumentet støttes av *Ladbroke*-saken, som underbygger at restriksjonen samlet sett kan anses å ivareta legitime formål, selv om deler har økonomisk begrunnelse. Forståelsen synes i tillegg å underbygge rettsutviklingen, ettersom restriksjonen uansett skal gjennom en ytterligere sensur ved proporsjonalitetsvurderingen. Dette reduserer de betenkeligheter som argumentasjonen ovenfor uttrykker.

Følgelig delkonkluderes det, dog under betydelig tvil, med at forbudet mot overgangstak i sin *helhet* begrunnes i tvingende allmenne hensyn. Forbudet mot overgangstak ivaretar derfor legitime formål.

4.5.2 Er forbudet mot overgangstak proporsjonalt?

Er forbudet egnet til å ivareta sportslige hensyn?

I lys av EFTA- og EU-domstolens objektive tilnærming som belyst ovenfor, er spørsmålet i det følgende om forbudet mot overgangstak er egnet til å ivareta sportslige hensyn.

Kravet om egnethet medfører et spørsmål om tiltaket er "egnede til at sikre, at det tilstræbte formål nås".¹⁴⁹ EU-domstolen redegjorde nærmere for kravet i *Ottica New Line*-saken, og uttrykte at et tiltak er egnet hvis det "faktisk forfølger målet hermed på en sammenhengende

---

¹⁴⁹ *Ottica New Line Di Accardi Vincenzo* C-539/11, avsnitt 33

og systematisk måte".¹⁵⁰ Vilkåret krever ikke at formålet oppnås i vesentlig grad. Det er et spørsmål om hvorvidt tiltaket antas å lede til oppfyllelse av formålet. I juridisk teori omtales vilkårets terskel som lav, og at total uegnethet kreves for at vilkåret ikke oppfylles.¹⁵¹

Ved å forby begrensinger på klubbens frie forhandlingsrett, oppnår selgende klubb fullstendig beslutningsmyndighet over eventuelle salg. Dette medfører at klubben selv velger om en fotballspiller skal engasjeres ut kontraktstiden eller ikke. Valgmuligheten medfører forutberegnelighet og fleksibilitet i fotballklubbens spillerlogistikk. Fotballspilleres tilgjengelighet er sportslig sett viktig, særlig i kamp- og treningssituasjon. Når forbudet sikrer det sportslige hensynet og terskelen for egnethetsvilkåret er lav, delkonkluderes det med at forbudet er egnet til å ivareta sportslige hensyn.

Er forbudet mot overgangstak nødvendig for å ivareta sportslige hensyn?

Rettferdiggjørelse av en restriksjon krever at tiltaket er nødvendig for å oppfylle formålet det begrunnes i. Nødvendighetsvilkåret begrunnes med at EØS-avtalen uthules om større inngrep i de grunnleggende friheter enn det som er nødvendig rettferdiggjøres.¹⁵²

De nærmere grensene for hva som anses nødvendig, må vurderes konkret. I *Ladbroke*-saken uttalte EFTA-domstolen at vurderingen baseres på om de

"legitime målsetninger, opp til det beskyttelsesnivået som staten har valgt, bare kan oppnås [...] [med restriksjonen], eller om andre og mindre inngripende tiltak ville være minst like effektive som middel til å nå målet [...]".¹⁵³

For å vurdere et tiltaks nødvendighet, behøves derfor et alternativt sammenligningsgrunnlag. Det påpekes at EU-domstolens praksis tilsier at nødvendighetsvilkåret er hinderet som medfører at flest restriksjoner forblir EØS-stridige.¹⁵⁴

Norske fotballklubber, som forbudet er ment å beskytte, har i utgangspunktet full avtalefrihet ved forhandlinger med fotballspillere. Fotballklubber, som for øvrig er profesjonelle parter, bør kunne ivareta egne interesser i kontraktsforhandlinger. Dette styrkes av at fotballspillere i utgangspunktet er en mindre profesjonell part.

---

¹⁵⁰ Ibid, avsnitt 47.

¹⁵¹ Bull (2022), note 34 nr. 4.

¹⁵² Fredriksen og Mathisen (2022) s. 144.

¹⁵³ Sak E-3/06 *Ladbroke mot Norge*, avsnitt 47

¹⁵⁴ Fredriksen og Mathisen (2022) s. 146.

Uten dagens forbud, kunne partene avtalt et overgangstak etter forhandlinger og gjensidig enighet. For ivaretagelse av fotballklubbens forutberegnelighet hva gjelder spillerlogistikk, kunne det eksempelvis vært krevet at et overgangstak ikke kunne gjøres gjeldende før en viss angitt tid, eller innenfor et visst angitt tidsrom. I et slikt tilfelle ville fotballklubbens forutberegnelighet i vesentlig grad blitt ivaretatt, ettersom fotballklubbene på forhånd vil vite når et eventuelt salg kan være nærstående. En slik "middelvei" anses å være mindre inngripende enn et totalforbud, samtidig som klubbens sportslige hensyn ivaretas.

Et annet sentralt moment i vurdering er hvorvidt formålet kan ivaretas gjennom andre tiltak. I *Canal Satèlite Digital*-saken uttalte domstolen at om et tiltak

"som i det væsentlige går ud på at gentage en kontrol, der allerede er blevet udført inden for rammerne af andre procedurer, enten i samme medlemsstat eller i en anden medlemsstat, ikke anses for nødvendig for at opnå det forfulgte formål" (uthevet her).¹⁵⁵

Uttalelsen tilsier at ytterligere tiltak er unødvendig der formålet allerede er ivaretatt gjennom mindre inngripende tiltak.

Overganger mellom fotballklubber kan kun foretas innenfor et angitt tidsrom. I Norge er overgangsvinduet i 2023 fra 08.01 til 31.03 og fra 01.08 til 31.08.¹⁵⁶ Dette medfører at fotballklubbens forutberegnelighet når det gjelder spillerlogistikk, allerede er ivaretatt ved å avgrense tidsrommet overganger kan skje. Det finnes derfor tiltak som ivaretar de sportslige hensynene forbudet mot overgangstak skal ivareta. Dette trekker i retning av at ytterligere tiltak ikke er nødvendige.

Videre treffer fotballforbundene verden over jevnlig tiltak for å ivareta fotballklubbens sportslige hensyn. Selv etter vesentlige undersøkelser, er det ikke funnet et annet fotballforbund i Europa som forbyr overgangstak. Det er ingen holdepunkter for at NFFs generelle beskyttelsesnivå av sportslige hensyn er høyere enn for andre europeiske forbund. Når alle andre forbund har annen og mindre inngripende praksis enn NFF, tyder det på at NFFs praksis er mer inngripende enn nødvendig.

Til dette momentet er EU-domstolens avgjørelse i *Kommisjonen mot Frankrike* relevant.¹⁵⁷ Den franske stat vedtok et system som krevde forhåndsgodkjenning fra et ekspertorgan for å selge

---

¹⁵⁵ *Canal Satèlite Digital* C-390/99, avsnitt 36.

¹⁵⁶ NFF. Overganger (u.å).

¹⁵⁷ *Kommisjonen mot Frankrike* C-333/08.

og markedsføre varer tilsatt kjemiske produkter. Det var ubestridt at systemet medførte en restriksjon av fri bevegelighet for TH (tekniske hjelpestoff) eller produkter som inneholder dette.¹⁵⁸ Hva gjelder forholdet til andre lands regulering, uttrykte EU-domstolen at selv om

"en medlemsstat har udstedt mindre strenge regler end dem, der finder anvendelse i en anden medlemsstat, ikke indebærer, at sidstnevnte står i urimeligt forhold til det tilstræbte mål og derfor er uforenelige artikel 28 EF og 30 EF".¹⁵⁹

Domstolens uttalelse medfører at de andre fotballforbundenes regulering ikke automatisk medfører at det norske tiltaket er unødvendig. Derimot påpeker EU-domstolen at om alle, eller nesten alle medlemsstater har unnlatt tilsvarende strenge ordninger kan det "være relevant ved bedømmelsen af den objektive begrundelse, der er blevet fremført med hensyn til de franske retsforrifter, og særlig med hensyn til vurderingen af, om disse er forholdsmæssige".¹⁶⁰ Med dette åpner EU-domstolen for at andre lands praksis kan få betydning i vurderingen.

Ettersom samtlige fotballforbund i EØS har unnlatt å innføre forbud mot overgangstak, synes det særnorske forbudet å være svært strengt. Når det heller ikke er holdepunkter for at fotballforbundene etterstreber et generelt høyere beskyttelsesnivå av sportslige hensyn enn NFF, taler det for at forbudet mot overgangstak ikke er nødvendig for ivaretagelse av sportslige hensyn.

Et alternativt tiltak, som systemet med overgangsperioder, må imidlertid ikke beskytte de legitime hensyn i tilsvarende grad som forbudet mot overgangstak gjør.¹⁶¹ Om et alternativt tiltak ivaretar hensynet som er påberopt, er det uten betydning at forbudet mot overgangstak beskytter mer. Ettersom regelverket om overgangsperioder anses egnet til å ivareta de sportslige hensyn forbudet mot overgangstak intenderer å beskytte, trekker det i retning av at NFFs forbud ikke er nødvendig for ivaretagelse av tilsvarende sportslige hensyn.

Ettersom tiltaket i betydelig grad skal ivareta økonomiske hensyn, er de sportslige hensynene av sidestilt art. Ivaretagelsen av sportslige hensyn blir derfor en positiv bonusvirkning av forbudet. Selv om bonusvirkningen er positiv, taler det ikke for å kategorisere forbudet som en

---

¹⁵⁸ *Ibid*, avsnitt 75.

¹⁵⁹ *Ibid*, avsnitt 105.

¹⁶⁰ *Ibid*.

¹⁶¹ Fredriksen og Mathisen (2022), s. 144.

betingelse for at de sportslige hensynene blir ivaretatt. Dette tilsier at nødvendighetsvilkåret ikke er oppfylt.

Oppsummert synes forbudet mot overgangstak å ivareta sportslige hensyn. De hensyn som ivaretas, er imidlertid allerede beskyttet ved andre effektive tiltak. I tillegg kunne mindre inngripende alternative tiltak vært innført i stedet for forbudet. Disse kunne på en egnet måte ivaretatt de hensyn NFF søker å beskytte. Dette underbygges av at tiltakets formål er delvis økonomisk, noe som svekker begrunnelsen for at tiltaket er nødvendig i ivaretakelsen av de sportslige hensynene.

Derfor delkonkluderes det med at NFFs forbud mot overgangstak ikke er nødvendig for å ivareta sportslige hensyn. Ettersom rettferdiggjøring av restriksjoner betinges av at tiltaket ikke er mer inngripende enn nødvendig, kan ikke forbudet rettferdiggjøres.

Følgelig er konklusjonen at NFFs overgangsreglement § 3-1 d) er i strid med EØS art. 28.

Siden vilkårene for å rettferdiggjøre tiltaket ikke er oppfylt, avgrenses det mot en nærmere vurdering av tiltakets proporsjonalitet i snever forstand. I realiteten er vilkårene som nevnt overlappende, og en drøftelse av forbudets proporsjonalitet i snever forstand vil derfor ikke endre konklusjonen.

5 Er forbudet mot overgangstak hensiktsmessig?

Selv om forbudet mot overgangstak strider mot EØS art. 28, er det fortsatt vedtatt av NFF. Lojale aktører innretter seg i henhold til NFFs regelverk, slik at klausuler om overgangstak i all vesentlighet påvirker fotballens aktører.

I det følgende er spørsmålet om forbudet mot overgangstak er en hensiktsmessig regulering. Bakgrunnen for vurderingen er forbudets innvirkning på sportslige, økonomiske, kommersielle og juridiske aspekter for aktørene i norsk fotball. Det påpekes at forbudets *hensiktsmessighet* vurderes. Synspunktene påvirker ikke rettstilstanden de lege lata.

5.1 Det arbeidsrettslige balanseforhold mellom fotballspiller og fotballklubb

Et arbeidsforhold består vanligvis av to parter, en arbeidsgiver og en arbeidstaker. Oftest anses forholdet mellom partene å være skjevt, ettersom arbeidsgiver normalt har en sterkere posisjon enn arbeidstakeren. Arbeidsmiljøloven ble vedtatt som et tiltak for å balansere det ujevne forholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.¹⁶² Arbeidsmiljøloven er en vernelov, og tilkjenner arbeidstakere en rekke rettigheter. Flere av rettighetene ville trolig ikke blitt tilkjent en arbeidstaker, om vedkommende i kraft av avtalefriheten, måtte forhandle med sin arbeidsgiver om rettigheter i arbeidsforholdet.

Av særlig interesse for hensiktsmessigheten av forbudet mot overgangstak, er utgangspunktene etter arbeidsmiljøloven om fast ansettelse¹⁶³ og oppsigelsesmulighet med én måneds oppsigelsestid.¹⁶⁴ Utgangspunktene om fast ansettelse medfører at arbeidstakere generelt sett har stor forutberegnelighet i arbeidsforholdet. I tillegg medfører oppsigelsesmuligheten betydelig fleksibilitet til å avslutte arbeidsforholdet ved behov.

Tilsvarende utgangspunkter gjelder for fotballspillere. Imidlertid er fotballspilleres reelle rettstilstand i arbeidsforholdet annerledes. Fotballspillere er midlertidig ansatt,¹⁶⁵ og har en

---

¹⁶² Arbeidsmiljøloven § 1-1.

¹⁶³ Arbeidsmiljøloven § 14-9 (1).

¹⁶⁴ Arbeidsmiljøloven § 15-3 (1).

¹⁶⁵ NFF. *Standardkontrakt profesjonelle spillere*. (2020).

svært snever oppsigelsesadgang.¹⁶⁶ Det ujevne styrkeforholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver som arbeidsmiljøloven søker å justere, synes derfor mer betydelig for en fotballspillers vedkommende, enn for en arbeidstaker i mer alminnelige jobber.

Forbudet mot overgangstak medfører som nevnt en vesentlig innskrenkelse i fotballspillers avtalefrihet. Fotballspillers muligheter til å skifte klubb i kontraktsperioden reduseres, slik at fotballklubber, med noen særegne forbehold, alene råder over spilleren i kontraktsperioden. En slik rettstilstand er svært ulik utgangspunktet etter arbeidsmiljøloven.

Isolert sett synes det betenkelig at fotballspillers avtalefrihet innskrenkes så drastisk som forbudet mot overgangstak medfører. Når innskrenkningen sammenholdes fotballspillers rettstilstand, som allerede er vesentlig svakere enn en alminnelig arbeidstaker, gjør betenkelighetene seg gjeldende med styrke.

I realiteten er fotballspillere i Norge kontraktsbundet fra 1 til 5 år. I kontraktsperioden har klubben i utgangspunktet, og i all vesentlighet, fullstendig beslutningsmyndighet over et eventuelt salg. Sammenlignes dette med arbeidsmiljølovens oppsigelsesfrist på én måned, som medfører stor fleksibilitet når det gjelder arbeidsforholdets opphør, er fotballspillers situasjon svært annerledes.

Et handlingsalternativ som til en viss grad minimerer risikoen for at fotballspillere, på tross av egne preferanser, må bli værende i en norsk fotballklubb, er å kun inngå kontrakter med kort varighet. Korte arbeidsforhold er imidlertid normalt ansett som en ulempe for arbeidstaker, og et handlingsalternativ som i liten grad samsvarer med Arbeidsmiljølovens utgangspunkt om faste stillinger. Faste stillinger anses å ivareta arbeidstakernes forutberegnelighet og sikkerhet i arbeidsforholdet. For en fotballspillers vedkommende, hvor karrieren er kort og faren for karrieretruende skader er betydelig, anses kontrakter av kort varighet som særlig risikofylt. På denne bakgrunn anses forbudet mot overgangstak å gjøre et allerede ujevnt styrkeforhold mellom fotballspiller og fotballklubb skjevere.

---

¹⁶⁶ Jf. den nærmere vurderingen i pkt. 2.1 ovenfor.

5.2 Forbudets innvirkning på salg av fotballspillere

Ved å innføre forbudet mot overgangstak, vil NFF "sikre at kvalitetsspillere fra Norge ikke selges på billigsalg til utenlandske klubber".¹⁶⁷ Synspunktet begrunnes i ønsket om å øke tilførselen av kapital til norske fotballklubber.¹⁶⁸

Forbudet mot overgangstak kan i noen grad være et fungerende tiltak for å unngå billigsalg. Dette anses særlig aktuelt ved utvikling av unge fotballspillere, hvor det hefter betydelig usikkerhet knyttet til fremtidsutsiktene og faktiske prestasjoner. Eksempelvis kan det oppstå en situasjon hvor fotballspiller A kjøpes av den norske fotballklubb X for 1 million kroner. Summen tilsvarer fotballspillerens markedsverdi på kjøpstidspunktet. Partene avtaler at kontraktsforholdets varighet er 5 år. I henhold til NFFs forbud avtales det ikke et overgangstak. To år senere blir fotballspilleren internasjonalt anerkjent etter gode sportslige prestasjoner. Markedsverdien har økt til 30 millioner kroner, som fotballklubb Y tilbyr fotballklubb X. Salget gjennomføres, og den norske fotballklubben X får 30 millioner. Disse pengene kan fotballklubben eksempelvis reinvestere i nye spillere, utvikle stadion eller nedbetale lån. Salget anses svært vellykket for fotballklubb X, som selger en fotballspiller med vesentlig fortjeneste.

Tilsvarende avtaleforhold kunne, utenfor Norges grenser, inkludert en klausul om overgangstak. Et overgangstak ville neppe pålydet 30 millioner kroner, men en sum mellom 10-15 millioner kroner er naturlig. Kjøpesummen ville derfor blitt vesentlig lavere, og selgende klubb ville gått glipp av betydelige inntekter.

Eksemplet illustrerer de økonomiske ringvirkningene forbudet mot overgangstak kan ha for norske fotballklubber ved salg av fotballspillere. I situasjonene synes forbudet å beskytte mot at fotballspillere selges billigere enn markedsverdi, noe som er hensiktsmessig for selgende fotballklubber. Synspunktet illustrerer at forbudet mot overgangstak kan bedre norske fotballklubbers økonomi, som igjen påvirker deres konkurransedyktighet.

I næringslivet og samfunnet ellers, er alminnelig praksis at både avkastning og tap tilkjennes eieren. Fotballklubber investerer tid og kapital i utviklingen av spillere. Det synes derfor i tråd med næringslivet ellers, at klubbene skal tilkjennes den avkastningen markedet tilsier ved salg.

---

¹⁶⁷ Møreforsking Molde (2000) s. 43.

¹⁶⁸ Ibid.

Et slikt synspunkt kan beskyttes av forbudet mot overgangstak. I så henseende synes forbudet å være hensiktsmessig.

Det påpekes imidlertid at situasjonen nevnt ovenfor, hvor markedsverdien endres vesentlig, sjeldent forekommer. At problemet er lite praktisk, reduserer betenkelighetene som er skissert. I tillegg har klubbene vesentlige påvirkningsmuligheter i forhandlingsfasen om summen av et eventuelt overgangstak. Klubbene kan derfor kreve et høyt overgangstak, som vil redusere risikoen for fremtidig salg under markedsverdi.

Forbudet mot overgangstak medfører at fotballklubber har total beslutningsmyndighet om hvorvidt et salg skal forekomme, og prisen ved et eventuelt salg.¹⁶⁹ Når fotballklubber på egen hånd fastsetter salgspris, er det nærliggende at prisen blir høyere enn om et fastsatt overgangstak er avtalt. Dette medfører at norske fotballspillere generelt sett er blitt dyre i internasjonal målestokk.¹⁷⁰ Hvis fotballspillere overprises, vil det resultere i mindre etterspørsel, og derav mindre eksport av norske fotballspillere til større ligaer. Et slikt resultat anses negativt for fotballspillere i Norge, som blir mindre attraktive for utenlandske fotballklubber.

På denne bakgrunn synes forbudet mot overgangstak på den ene siden å beskytte selgende fotballklubber mot billigsalg av deres fotballspillere uten samtykke. På den andre siden medfører forbudet økte salgspriser, som kan svekke etterspørselen av fotballspillere i norske fotballklubber. Forbudet synes derfor å ha både positiv og negativ innvirkning på norske fotballklubbers salg av fotballspillere.

5.3 Forbudets innvirkning på kjøp av utenlandske fotballspillere

Dagens fotballbransje er svært internasjonal. Internasjonaliseringen påvirker også overgangsmarkedet. Hvert år kjøper norske fotballklubber en rekke utenlandske fotballspillere. Dette anses positivt for fotballklubbenes sportslige utvikling. For å kunne signere fotballspillere fra utenlandske klubber, må norske fotballklubber derfor kunne tilby konkurransedyktige betingelser.

---

¹⁶⁹ Se nærmere redegjørelse i punkt 2.2.

¹⁷⁰ Leren (2002) s. 62.

Forbudet mot overgangstak er som nevnt særnorsk. I overgangsforhandlinger utenfor Norge, er derfor klausuler om overgangstak et vanlig fenomen. Dette medfører at utenlandske fotballspillere ofte anser tilstreber å inkludere klausuler om overgangstak i kontrakter. Når slike klausuler ikke kan avtales i henhold til NFFs overgangsregelverk, får norske fotballklubber isolert sett en svakere forhandlingsposisjon i kontraktsforhandlinger enn utenlandske fotballklubber. Svekket konkurransedyktighet reduserer trolig norske fotballklubbers sjanser til å kjøpe attraktive fotballspillere fra utenlandske fotballklubber. Dette anses uheldig for norske fotballklubbers sportslige satsning.

5.4 Omgåelsesproblematikk

I henhold til redegjørelsen i delkapittel 5.3 ovenfor, medfører forbudet mot overgangstak betenkeligheter i tilknytning til norske fotballklubbers internasjonale konkurransedyktighet. Når fotballspillere kan inkludere klausuler om overgangstak i avtaler med utenlandske fotballklubber, er det nærliggende at fotballspillere ønsker tilsvarende ved en eventuell overgang til norske fotballklubber.

Hvis en fotballspillers aksept betinges av at en klausul om overgangstak inntas i kontrakten, har norske fotballklubber i realiteten to valg. De kan enten handle lojalt i henhold til overgangsreglementet de plikter å følge og følgelig nekte å innta en klausul om overgangstak. Ellers kan klubbene handle illojalt, ved å inkludere en ulovlig klausul om overgangstak.

De siste årene er det avslørt flere tilfeller hvor norske fotballklubber, i strid med NFFs overgangsreglement, trolig har inkludert klausuler om overgangstak med fotballspillere. Særlig tydelig er Kevin Kabran-saken fra 2019, hvor NFFs sanksjonsutvalg besluttet å ilegge IK Start bot for å ha avtalt et overgangstak med Kabran.¹⁷¹ Videre, da den tidligere HamKam-spilleren Kristian Eriksen ønsket å signere for Rosenborg, nektet HamKam å selge han. Kristian Eriksen hevdet at HamKam pliktet å akseptere Rosenborgs tilbud, som følge av en lovnad om at fotballklubben ikke skulle stå i veien for hans videre karrieremuligheter.¹⁷² En slik lovnad er i realiteten en klausul om overgangstak. Tilsvarende situasjon forelå ved Japhet Sery Larsens overgang fra SK Brann til Bodø/Glimt.¹⁷³ I saken uttalte SK Branns sportssjef Jimmi N.

---

¹⁷¹ NFF (2019) *Sanksjonssak 2/2019 – IK Start*.

¹⁷² Hjelvik og Kvamme (2022).

¹⁷³ Røys (2022).

Jacobsen offentlig at kontraktsforholdet inkluderte en såkalt "gentleman`s agreement".¹⁷⁴ Dette medførte at Larsen kunne bytte klubb ved nedrykk og hvis en tilfredsstillende økonomisk sum ble tilbudt.¹⁷⁵ SK Brann ble gransket for tilsvarende i 2018, da Sivert Heltne Nilsens ble solgt til danske Horsens.¹⁷⁶ I tillegg finnes uttalelser som kan tilsi at klausuler om overgangstak var avtalt mellom Stephane Badji og SK Brann¹⁷⁷ samt Mathias Normann og Bodø-Glimt.¹⁷⁸

Foruten tilfellet med IK Start, beviser ingen av sakene ovenfor at avtaler om overgangstak *faktisk* inngås mellom fotballspillere og fotballklubber i norsk fotball. Når fotballspillerne i sakene viser til såkalte "gentleman`s agreement " og andre muntlige avtaler, synes klausuler om overgangstak uansett å være et velkjent fenomen ved kontraktsforhandlinger også i Norge.

Det er oppsiktsvekkende at norske fotballklubber, som NFFs forbud intenderer å beskytte, selv handler i strid med forbudet mot overgangstak. Når fotballklubbene handler i strid med overgangsreglementet for å opprettholde egen konkurransedyktighet, tyder handlingene på at forbudet ikke lenger beskytter fotballklubbene på en tilfredsstillende måte.

At forbudet mot overgangstak forsøkes å omgås ved muntlige avtaler er også betenkelig. Mangelfull skriftlighet medfører utfordringer hva gjelder fotballspillers muligheter til å forutberegne og ivareta egen rettsstilling. Når slike omgåelsestilfeller forekommer, tyder det på at forbudet mot overgangstak fungerer mot sin hensikt.

---

¹⁷⁴ Ibid.

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Røys (2022).

¹⁷⁷ Busk (2014).

¹⁷⁸ Stokstad (2017).

6 Konklusjon

Avhandlingen har redegjort for forbudet mot overgangstak i NFFs overgangsreglement § 3-1 d). Forbudet medfører at fotballspillere og fotballklubber i Norge ikke kan avtale klausuler som angir en sum fotballklubben i fremtiden plikter å akseptere ved tilbud fra andre fotballklubber.

Avhandlingen tilsier at forbudet mot overgangstak strider med EØS-avtalen art. 28 om fri bevegelighet av arbeidstakere. Bakgrunnen for konklusjonen er at forbudet kan gjøre det vanskeligere for fotballspillere i norske fotballklubber å selges til en fotballklubb utenfor Norge, men innenfor EØS. Forbudet kan ikke rettferdiggjøres, siden det ikke er begrunnet i tilstrekkelig tungtveiende hensyn. I fremtiden kan det stilles spørsmål om hvilke følger EØS-striden bør få for forbudets utforming. En endring fra dagens gjeldende overgangsreglement er nærliggende.

Ved vedtakelsen av forbudet i 1994, søkte NFF å beskytte norske fotballklubber mot billigsalg av fotballspillere i strid med selgende klubbs ønske. Forbudet mot overgangstak synes til en viss grad å være hensiktsmessig for formålet. I særlige tilfeller kan forbudet medføre betydelige inntekter for norske fotballklubber, som kan reinvesteres i virksomheten. Dette er positivt for norsk fotball.

Imidlertid er det en rekke forhold ved forbudet mot overgangstak som anses betenkelige. Særlig uheldig er forbudets påvirkning på fotballspilleres rettsstilling og mulighet til å påvirke egen karriere. Disse faktorene er sentrale sett i lys av fotballspilleres korte karriere og risikoen for karrieretruende skader. Når forbudet i tillegg er betenkelig for norske fotballklubbers konkurransedyktighet, synes NFFs tiltak totalt sett ikke å være hensiktsmessig for fotballklubbers beskyttelse. Synspunktet underbygges av at norske fotballklubber, som forbudet mot overgangstak skal beskytte, synes å handle i strid med forbudet. Formålet NFF søker å ivareta, trenger derfor andre tiltak for å beskyttes på en hensiktsmessig måte i fremtiden. Tiltakene bør tilpasses fotballens sportslige, økonomiske og internasjonale utvikling i større grad enn dagens forbud.

Forbudet mot overgangstak er ulovlig og uhensiktsmessig.

Kilderegister

Lover og traktater:

Arbeidsmiljøloven	Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).
EØS-avtalen	<i>Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde</i> , Porto, 2. mai 1992 (ikrafttredelse 1. januar 1994).
EØS-loven	Lov 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven).
TEUV	<i>Traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde</i> . Konsolideret udgave 2016 (EUT 2016/C 202/01)

Rettspraksis fra Høyesterett, EU- og EFTA-domstolen

<i>Angonese</i> C-281/98	Dom av 6. juni 2000, <i>Angonese</i> , C-281/98, EU:C:2000:296.
<i>Bosman</i> [P] C-415/93	Dom av 15. desember 1995 [P], <i>Bosman</i> , C-415/93, EU:C:1995:463.
<i>BU</i> C-35/19	Dom av 24. oktober 2019, <i>BU</i> , C-35/19, EU:C:2019:894.
<i>Canal Satèlite Digital</i> C-390/99	Dom av 22. januar 2002, <i>Canal Satèlite Digital</i> , C-390/99, EU:C:2002:34.
<i>Choquet</i> C-16/78	Dom av 28. november 1978, <i>Choquet</i> , C-16/78, EU:C:1978:210.
<i>Collectieve Antennevoorziening Gouda</i> C-288/89	Dom av 25. juli 1991, <i>Stichting Collectieve Antennevoorziening Gouda</i> , C-288/89, EU:C:1991:323.
<i>De Agostini og TV-Shop</i> C-36/95	Dom av 9. juli 1997 <i>De Agostini og TV-Shop</i> , C-34/95, C-35/95 OG C-36/95, EU:C:1997:344.

<i>de Peijper</i> C-104/75.	Dom av 20. mai 1976, <i>de Peijper</i> , C-104/75, EU:C:1976:67.
<i>Decker</i> C-120/95	Dom av 28. april 1998, <i>Decker</i> , C-120/95, EU:C:1998:167
<i>Donà</i> C-13/76	Dom av 14. juli 1976, <i>Donà</i> , C-13/76, EU:C:1976:115.
<i>Groener</i> C-379/87	C-379/87: Dom av 28. november 1989, <i>Groener</i> , C-379/87, EU:C:1989:599.
<i>Katoen Natie Bulk Terminals and General Services Antwerp</i> C-407/19 og C-417/19	Dom av 11. februar 2021, <i>Katoen Natie Bulk Terminals and General Services Antwerp</i> , C-407/19 og C-471/19, EU:C:2021:107.
<i>Kohll</i> C-158/96	Dom av 28. april 1998, <i>Kohll</i> , C-158/96, EU:C:1998:171.
<i>Kommisjonen mot Frankrike</i> C-333/08	Dom av 28. januar 2010, <i>Kommisjonen mot Frankrike</i> , C-333/08, EU:C:2010:44.
<i>Kommisjonen mot Luxembourg</i> C-111/91	Dom av 10. mars 1993, <i>Kommisjonen mot Luxembourg</i> , C-111/91, EU:C:1993:92
<i>Kranemann</i> C-109/04	Dom av 17. mars 2005, <i>Kranemann</i> , C-109/04, EU:C:2005:187.
<i>Lehtonen</i> [C6] C-176/96	Dom av 13. april 2000 [C6], <i>Lehtonen</i> , C-176/96, EU:C:2000:201.
<i>Metock</i> [GC] C-127/08	Dom av 25. juli 2008 [GC], <i>Metock</i> , C-127/08, EU:C:2008:449.
<i>MRAX</i> C-459/99	Dom av 25. juli 2002, <i>Mrax</i> , C-459/99, ECLI:EU:C:2002:461
<i>Onofrei</i> C-218/19	Dom av 17. desember 2020, <i>Onofrei</i> , C-218/19, EU:C:2020:1034.
<i>Ottica New Line Di Accardi Vincenzo</i> C-539/11	Dom av 26. September 2013, <i>Ottica New Line Di Accardi Vincenzo</i> , C-539/11, EU:C:2013:591.
<i>Pérez og Gomez</i> [GC] C-570/07 og C-571/07	Forente dommer av 1. juni 2010, [GC] <i>Pérez og Gomez</i> , C-570/07 og C-571/07, EU:C:2010:300.
Rt. 2005 s. 1365 P	Rt. 2005 s. 1365 P (Finanger II).

<i>Rutili</i> C-36/75	Dom av 28. oktober 1975, <i>Rutili</i> , C-36/75, EU:C:1975:137.
Sak E-3/06 <i>Ladbroke mot Norge</i>	Sak E-3/06, <i>Ladbroke Ltd. mot Norge</i> , [2007] EFTA Ct. Rep. 86
<i>Sjöberg og Gerdin</i> C-447/08 og C-448/08	Dom av 8. juli 2010, <i>Sjöberg og Gerdin</i> , C-447/08 og C-448/08, EU:C:2010:415.
<i>Terhoeve</i> C-18/95	Dom av 26. januar 1999, <i>Terhoeve</i> , C-18/95, EU:C:1999:22.
<i>Thiele Meneses</i> C-220/12	Dom av 24. oktober 2013, <i>Thiele Meneses</i> , C-220/12, EU:C:2013:683.
<i>Van Duyn</i> C-41/74	Dom av 4. desember 1974, <i>Van Duyn</i> , C-41/74, EU:C:1974:133.
<i>Walrave</i> C-36/74	Dom av 12. desember 1974, <i>Walrave</i> , C-36/74, EU:C:1974:140.
<i>Zyla</i> C-272/17	Dom av 23. januar 2019, <i>Zyla</i> C-272/17, EU:C:2019:49.

Idrettsrettslig avtaleverk

FIFA (2022)	Fédération Internationale de Football. <i>Regulations on the Status and Transfer of Players</i> . (October 2022 ed.) https://digitalhub.fifa.com/m/620d0240c40944ed/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-October-2022-edition.pdf .
NFF. <i>Overgangsreglement</i> . (2002)	Norges Fotballforbud. <i>Overgangsreglement</i> . (15. november 2002) https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2002-11-15-1 .
NFF. <i>Standardkontrakt</i> . (2020)	Norges Fotballforbud. <i>Overgangsreglement</i> . (15. november 2002) https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2002-11-15-1 .
NFF-loven (2014)	Norges Fotballforbund. <i>Lov</i> . (9. mars 2014) https://lovdata.no/dokument/NFFL/nfflov/2014-03-09-1 .

NIFs lov (2023) Norges Idrettsforbund. *Lov*. (Per 1. Februar 2023)
<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/369484754eda498ba864560749691337/nifs-lov-per-010223.pdf>.

Juridisk litteratur:

- Bull (2022) Bull, Henrik, "*Norsk lovkommentar*": EØS-loven, Rettsdata.no hentet 7. mai 2023.
- Fredriksen og Mathisen (2022) Fredriksen, Halvard Haukeland, Gjermund Mathisen, "*EØS-rett*", 4. utg., Fagbokforlaget 2022.
- Knudsen mfl. (2021) Knudsen, Gudmund mfl. "*Lov om foreiningar: Ei utgreiing med utkast til lov om foreiningar*" 2021.
- Leren (2002) Leren, Kenneth André, "*Fotballspillerens klubbskifte: Juridiske og sportslige implikasjoner*", Fagbokforlaget AS, 2002.
- Leren (2005) Leren, Kenneth André, "*Idrætsjuristen 2004*" *Årsskrift for Dansk Idrætsjuridisk Forening* 2005, s. 29-51
https://www.idan.dk/media/zrnhtml4/idraetsjuristen_2004.pdf
- Sejersted mfl. (2011) Sejersted, Fredrik mfl., "*EØS-rett*", 3. utg., Universitetsforlaget 2011.
- Woxholth (2008) Woxholth, Geir, "*Foreningsrett: Med samvirke-loven*", 1. utg., Gyldendal 2008.

Annen litteratur

- Busk (2014) Busk, Martin, "*Brann avviser ulovlig Badji-klausul*", *Nettavisen*, 18. november 2014,
<https://www.nettavisen.no/artikkel/brann-avviser-ulovlig-badji-klausul/s/12-95-8510501> hentet 8. mai 2023.
- Hjelvik og Kvamme (2022) Hjelvik, Eirik Nasset og Sigve Vittersø Kvamme, "*Fotballeder stempler norske regler som verst i Europa*", *TV2.no*, 10. mars 2022,
<https://www.tv2.no/sport/fotballeder-stempler-norske-regler-som-verst-i->

europa/14636336/?code=pHOEzi07fm21Tgdq&state=Y
1h6eVF5ai53OEdOT0M2aFJ3R184WIVLbnJMU0RnZ
ms0aWs5bXRQQXh1Yw%3D%3D hentet 8. mai 2023.

Holm (2023)

Holm, Jan, "*Erling Braut Haaland*" Store norske
leksikon, 4, mai 2023,
https://snl.no/Erling_Braut_Haaland hentet 8. mai 2023.

Møreforsking Molde (2000)

Økonomiske nøkkeltall. (2000): Møreforsking Molde
ved Arild Hervik, Frode Ohr og Nils Henriks Solum.
"*Tippeligaen 1999: Økonomiske nøkkeltall*" 2000.
Tilgjengelig på nb.no.

NFF (2019) *Sanksjonssak
2/2019 – IK Start*

Norges Fotballforbund Doms- og sanksjonsutvalg.
Sanksjonssak 2/2019 – IK Start. (7. Juni 2019)
[https://www.fotball.no/lov-og-reglement/beslutninger-
fra-utvalg/2019/start-ik-ilagt-bot/](https://www.fotball.no/lov-og-reglement/beslutninger-fra-utvalg/2019/start-ik-ilagt-bot/).

Norges Idrettsforbund (2022)

Norges Idrettsforbund. "*Nøkkeltall: Rapport 2021*."
(2022)
[https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e3516813
cbf54cd48ac7697df2b32d44/nokkeltallsrapport-
2021.pdf](https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/e3516813cbf54cd48ac7697df2b32d44/nokkeltallsrapport-2021.pdf) hentet 8. mai 2023.

Røys (2022)

Røys, Lars Magnus Igland, "*NFF vil gjennomgå Brann-
sjefens uttalelser om overgang*", *TV2.no* 2. februar
2022, [https://www.tv2.no/sport/fotball/nff-vil-
gjennomga-brann-sjefens-uttalelser-om-
overgang/14538215/](https://www.tv2.no/sport/fotball/nff-vil-gjennomga-brann-sjefens-uttalelser-om-overgang/14538215/) hentet 8. mai 2023.

Stokstad (2017)

Stokstad, Morten, "*Normann vil til Vålerenga – føler
seg lurt av Bodø/Glimt*" *TV2.no*, 31. mars 2017,
<https://www.vg.no/sport/fotball/i/9a9eE/normann-vil-til->

Transfermarkt

"*Erling Haaland: Market value over time*" (u.å)

vaalerenga-foeler-seg-lurt-av-bodoe-glimt hentet 8. mai 2023.

Transfermarkt GmbH & Co. "*Erling Haaland: Market value over time*". (u.å)

https://www.transfermarkt.com/erlinghaaland/transfers/spieler/418560/transfer_id/2737490 hentet 8. mai 2023.

Transfermarkt. "*David Datro Fofana*". (u.å).

Transfermarkt GmbH & Co. "David Datro Fofana". (u.å) <https://www.transfermarkt.com/david-datro-fofana/profil/spieler/787232> hentet 9. mai. 2023.